

Resultater for elever med størst sandsynlighed for støttebehov

December 2024

Indenrigs- og
Sundhedsministeriets
BENCHMARKINGENHED

Publikationen kan hentes på hjemmesiden for
Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed:
www.benchmark.dk

Henvendelse om publikationen kan ske til kontaktpersonen
på analysen, som fremgår af hjemmesiden.

Indhold

1 Ledelsesresumé	3
2 Indledning.....	7
3 Metode: Elever med størst sandsynlighed for støttebehov	9
3.1 Populationsdannelse.....	9
3.2 Definition af hovedindikator: Andel uden uddannelse eller beskæftigelse	11
3.3 Benchmarking med kontrol for rammevilkår.....	13
4 Beskrivelse af elever med størst sandsynlighed for støttebehov	15
4.1 Baggrundskarakteristika for elever med størst sandsynlighed for støttebehov	15
4.2 Hvordan fordeler eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov sig på tværs af landet?	16
5 Landsplansresultater	18
5.1 Andel uden uddannelse eller beskæftigelse.....	19
5.2 Kort om øvrige skoleresultater.....	22
6 Kommuneresultater	27
6.1 Andel uden uddannelse eller beskæftigelse.....	28
6.2 Kort om øvrige skoleresultater på kommuneniveau.....	32
7 Kan vi sige noget om sammenhængen mellem segregeret specialundervisning og overgang til uddannelse eller beskæftigelse?	34

1 Ledelsesresumé

Formålet med denne analyse er at undersøge resultater for elever i og omkring specialundervisningstilbud på tværs af kommunerne. Det er interessant, da der er stort fokus på, hvordan skolerne arbejder med både segregeret specialundervisning og anden særlig støtte i almenundervisningen. Men hvordan klarer eleverne sig egentlig, og er der nogle kommuner, der lykkes bedre med at løfte elever i og omkring specialundervisningstilbud? Det undersøger vi i denne analyse.

I tidligere analyser har Benchmarkingenheden undersøgt kommunernes segregeringsgrad, hvor der, på trods af at der blev taget højde for elevernes baggrundskarakteristika, var forskel på kommunernes andel elever i segregeret specialundervisning. Der kan med andre ord være tegn på forskelle på tværs af kommunerne mht. hvornår man vælger at segregere en elev. Det kan derfor være problematisk at sammenligne resultater specifikt for gruppen af elever i segregeret specialundervisning på tværs af kommunerne, da der netop kan være forskelle mellem kommunerne ift. hvorvidt man henviser en elev til segregeret undervisning eller ej. Det kan betyde, at der vil være forskelle i hvor udfordret gruppen af segregerede elever er på tværs af kommunerne, hvilket er afgørende for kommunens resultater for elevgruppen.

Derfor kigger vi i denne analyse på de 15 pct. af 9. klasses eleverne på landsplan med størst sandsynlighed for at have modtaget segregeret specialundervisning i udskolingen for skoleårene 2018/2019-2021/2022. De 15 pct. er identificeret ud fra en statistisk model. Det er således ikke alle elever i analysepopulationen, der modtager eller har modtaget segregeret specialundervisning, men alle elever i populationen har på baggrund af deres baggrundskarakteristika relativ stor sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning. I analysen betegner vi denne gruppe som *elever med størst sandsynlighed for støttebehov*.

I analysen har vi først og fremmest fokus på, hvordan eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov klarer sig i forhold til at være i uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse. Det undersøges også kort, hvordan det går med denne gruppe af elever i forhold til blandt andet trivsel og fravær.

Når vi opgør de enkelte kommuners resultater tages der udgangspunkt i de 15 pct. af eleverne på landsplan, der har størst sandsynlighed for støttebehov, og eleverne fordeles så ud til de enkelte kommuner alt efter deres bopæl. Herefter undersøges så hvordan disse elever klarer sig i de enkelte kommuner i forhold til overgang til uddannelse eller beskæftigelse efter 9. klasse. Da der tages udgangspunkt i de 15 pct. af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov på landsplan, kan vi nemmere sammenligne deres resultater på tværs af kommunerne.

Udover selve analysen er der udarbejdet følgende bilag. I Bilag 1: "Sådan placerer din kommune sig" kan man finde centrale figurer fra rapporten præsenteret for hver enkel kommune. I Bilag 2: "Kommunespecifikke nøgletal" kan man finde de væsentligste tal fra rapporten for hver enkel kommune. I Bilag 3: "Metode" er metoden bag analysen præsenteret.

Beskrivelse af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov og deres og fordeling blandt kommunerne

De 15 pct. af elever med størst sandsynlighed for støttebehov på landsplan er blevet identificeret på baggrund af en række baggrundskarakteristika. Kommunens andel af elever med størst sandsynlighed for støttebehov, afhænger altså ikke af deres visitationspraksis for specialundervisning, men i stedet af elevernes baggrundskarakteristika. Eleverne med størst sandsynlighed for støttebe-

hov er blandt andet oftere drenge end piger, er i højere grad startet sent i skolen og er oftere i kontakt med sundhedssystemet. 35 pct. af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov har modtaget segregeret specialundervisning i løbet af udkolingen. De resterende 65 pct. af populationen har ikke modtaget segregeret specialundervisning i løbet af udkolingen, men har baseret på deres baggrundskarakteristika en stor sandsynlighed for støttebehov, og kan eventuelt have modtaget særlig støtte i almenmiljøet.

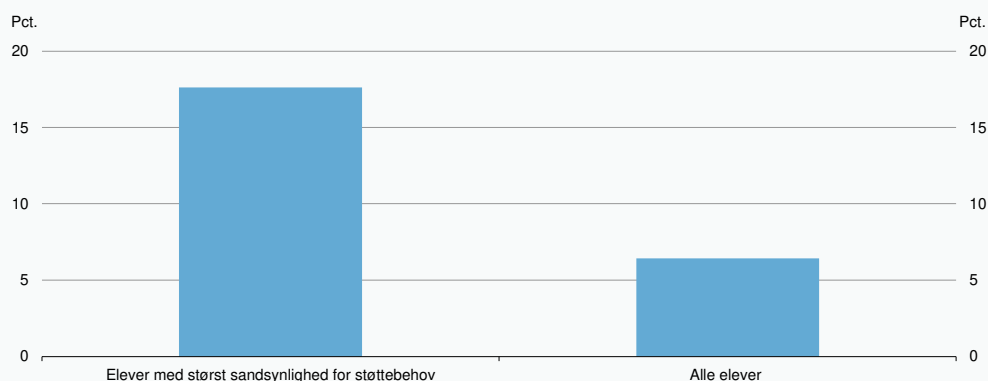
Da der er tale om de 15 pct. elever med størst sandsynlighed for støttebehov på landsplan, betyder det også, at eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov ikke er ligeligt fordelt på tværs af landets kommuner. I nogle kommuner udgør de eksempelvis under 7 pct. af alle kommunens 9. klasses elever, og i andre kommuner udgør de over 20 pct.

En større andel er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse

17,6 pct. af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse samlet for skoleårene 2018/2019-2021/2022. For alle 9. klasses elever var dette 6,4 pct. jf. figur 1.1. Det er måske ikke overraskende i sig selv, at en større andel af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov er uden uddannelse eller beskæftigelse sammenlignet med alle elever, idet populationen netop er udvalgt for at være mere udfordret end den almene elev. Alligevel er størrelsesordenen værd at notere.

Figur 1.1

Andel uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. kl, 2018/2019-2021/2022

Anm.: Andelen uden uddannelse eller beskæftigelse er opgjort per 1. oktober året efter afslutningen af 9. klasse. Skoleåret angiver tidspunkt for 9. klasses afslutning. Elever med størst sandsynlighed for støttebehov er de 15 pct. af 9. klasses eleverne, der statistisk set har størst sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning i udkolingen på landsplan. Læs mere om populationsdannelsen i kapitel 3 i hovedrapporten.

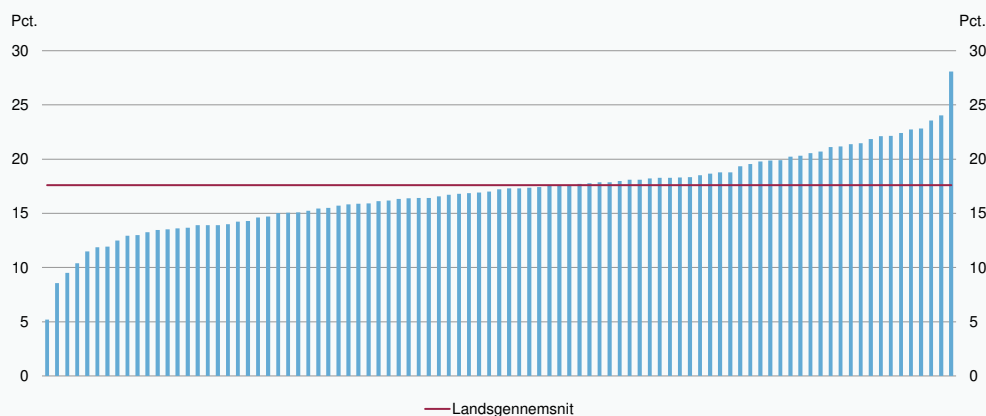
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Der er tydelige forskelle mellem kommunernes andel, der er uden uddannelse eller beskæftigelse

Når man fordeler de 15 pct. af eleverne, der på landsplan har størst sandsynlighed for støttebehov, ud på de enkelte kommuner, og ser på hvordan disse elever klarer sig, er der tydelige forskelle mellem kommunerne. Andelen af elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse varierer således fra 5,2 pct. til 28,1 pct. på tværs af kommunerne, jf. figur 1.2.

Figur 1.2

Andel uden uddannelse eller beskæftigelse for elever med størst sandsynlighed for støttebehov 15 måneder efter 9. klasse, 2018/2019-2021/2022, fordelt på kommuner

Anm.: Andelen uden uddannelse eller beskæftigelse er opgjort per 1. oktober, året efter afslutningen af 9. klasse. Skoleåret angiver tidspunkt for 9. klasses afslutning. Elever med størst sandsynlighed for støttebehov er de 15 pct. af 9. klasses eleverne, der statistisk set har størst sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning i udskolingen på landsplan. Læs mere om populationsdannelsen i kapitel 3.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Stadig forskelle på tværs af kommunerne, når man har taget højde for rammevilkår

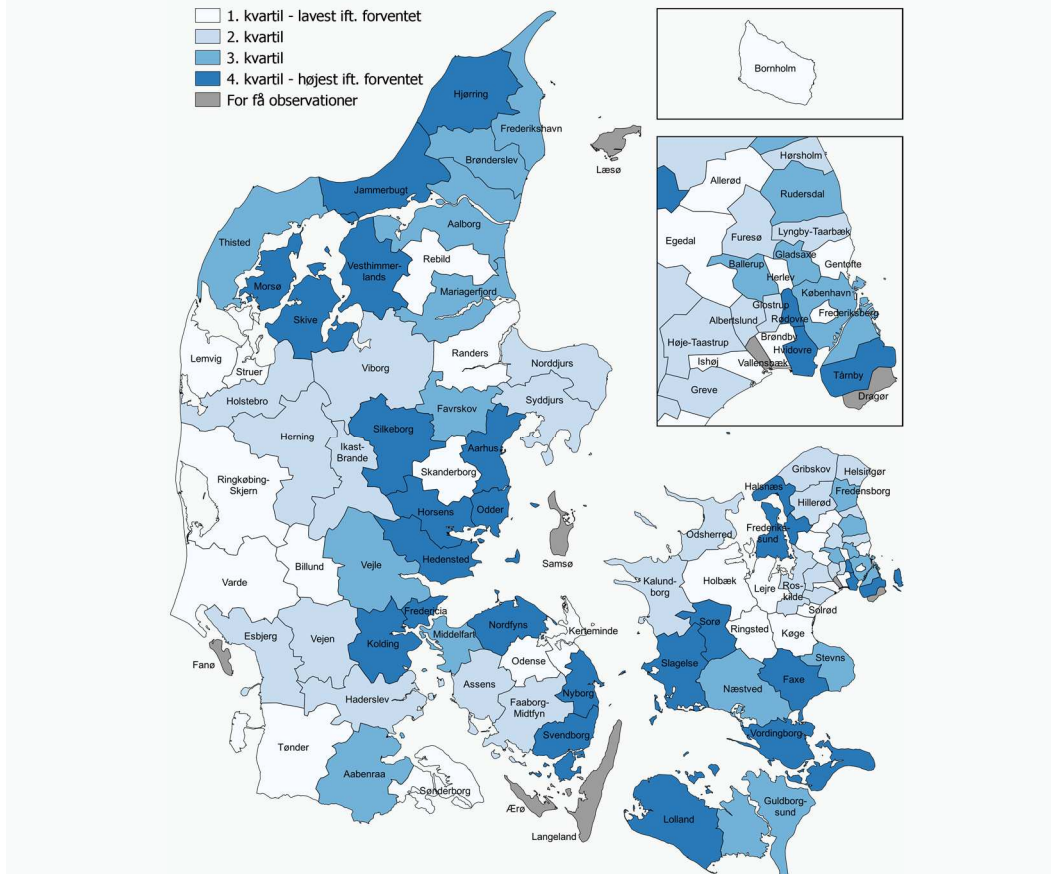
Selvom gruppen består af de 15 pct. eleverne, der på landsplan, har størst sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning, og at der derfor er tale om en udfordret elevgruppe, er der stadig forskelle i elevernes baggrundskarakteristika inden for gruppen. Med andre ord er eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov ikke lige udfordret. Nogle af de forskelle vi ser på kommuneniveau, kan derfor være pga. elevernes karakteristika, hvilket vi i analysen kalder kommunernes rammevilkår. For at tage højde for kommunernes rammevilkår har vi beregnet en benchmarkingindikator for hver kommune. Benchmarkingindikatoren angiver, om kommunernes andel af elever, der er uden uddannelse eller beskæftigelse, blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov er højere eller lavere, end man kan forvente på baggrund af kommunens rammevilkår.

På danmarkskortet på næste side er kommunerne inddelt i kvartiler efter deres samlede benchmarkingindikator. Kommunerne i 1. kvartil er den fjerdedel af kommunerne, der har den laveste andel uden uddannelse eller beskæftigelse i forhold til hvad man kan forvente givet kommunernes rammevilkår, og kommunerne i 4. kvartil er den fjerdedel af kommunerne der har den højeste andel uden uddannelse eller beskæftigelse, i forhold til hvad man kunne forvente.

De ti kommuner, der klarer sig bedst i analysen har i gennemsnit 5,9 procentpoint færre der er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse end hvad man kunne forvente, blandt deres elever med størst sandsynlighed for støttebehov. Omvendt har de 10 kommuner med højest benchmarkingindikatorer 5,3 procentpoint flere, end hvad man kunne forvente.

Figur 1.3

Benchmarkingindikator for kommunernes andel elever uden uddannelse eller beskæftigelse, for elever med størst sandsynlighed for støttebehov 15 måneder efter 9. klasse, 2018/2019-2021/2022

Anm.: Første kvartil dækker over den fjerdedel af kommunerne, som har den laveste andel elever uden uddannelse eller beskæftigelse, blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov, i forhold til hvad man kunne forvente på baggrund af kommunernes rammevilkår. Fjerde kvartil dækker omvendt over den fjerdedel med højest andel, i forhold til hvad man kunne forvente på baggrund af kommunernes rammevilkår. Elever med størst sandsynlighed for støttebehov er de 15 pct. af 9. klasses eleverne, der statistisk set har størst sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning i udskolingen på landsplan. Læs mere om populationsdannelsen i kapitel 3.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Kort om øvrige resultater

I analysen har vi også kort kigget på øvrige resultater såsom elevernes trivsel, fravær og om de opnår minimum 02 i dansk og matematik ved 9. klasses afslutning. Her ser vi at eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov har større tendens til at have lav trivsel, højt fravær og i højere grad ikke opnår minimum 02 i dansk og matematik ved 9. klasses afslutning sammenlignet med alle 9. klasse elever. Der er desuden også forskelle blandt kommunerne vedrørende disse nøgletal for deres elever med størst sandsynlighed for støttebehov.

Afslutningsvis kan det nævnes at vi har undersøgt muligheden for at måle effekten af at have modtaget segregeret specialundervisning ift. om man er uden uddannelse eller beskæftigelse efter 9. klasse. Vi har vurderet at inde for rammerne for denne analyse har det ikke været en mulighed.

2 Indledning

Formålet med denne analyse er at undersøge resultater for elever i og omkring specialundervisningstilbud på tværs af kommunerne. Det er interessant, da der er stort fokus på, hvordan skolerne arbejder med både segregeret specialundervisning og anden særlig støtte i almenundervisningen. Men hvordan klarer eleverne sig egentlig, og er der nogle kommuner der lykkes bedre med at løfte elever i og omkring specialundervisningstilbud? Det undersøger vi i denne analyse.

I tidligere analyser har Benchmarkingenheden undersøgt kommunernes segregeringsgrad, hvor der, på trods af at der blev taget højde for elevernes baggrundskarakteristika, var forskel på kommunernes andel elever i segregeret specialundervisning. Der kan med andre ord være tegn på forskelle på tværs af kommunerne mht. hvornår man vælger at segregere en elev. Det kan derfor være problematisk at sammenligne resultater specifikt for gruppen af elever i segregeret specialundervisning på tværs af kommunerne, da der netop kan være forskelle mellem kommunerne ift. hvorvidt man henviser en elev til segregeret undervisning eller ej. Det kan betyde at der vil være forskelle i hvor udfordret gruppen af segregerede elever er på tværs af kommunerne, hvilket er afgørende for kommunens resultater for elevgruppen.

Derfor kigger vi i denne analyse på de 15 pct. af eleverne på landsplan med størst beregnet sandsynlighed for at have modtaget segregeret specialundervisning i udkolingen. Eleverne blandt de 15 pct. deler vi ud på deres bopælskommuner. Ved at kigge på de 15 pct. på landsplan, kan vi nemmere sammenligne deres resultater på tværs af kommunerne. I analysen betegner vi denne gruppe som *elever med størst sandsynlighed for støttebehov*. I kapitel 3.1 "Populationsdannelse" er analysens population beskrevet. Her kan du blandt andet læse om, hvordan populationen er udvalgt, hvad der karakteriserer populationen og hvordan den fordeler sig på tværs af kommunerne.

I analysen undersøges det, om der er forskel mellem kommunerne i forhold til hvor godt eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov på landsplan klarer sig ved afslutning af grundskolen i de forskellige kommuner. Vi kigger konkret på om eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse. Det undersøges både på landsplan for alle elever med størst sandsynlighed for støttebehov og på kommuneniveau, hvor kommunernes resultater sammenlignes mens der tages højde for kommunale rammevilkår, herunder særligt elevernes baggrundskarakteristika. Vi undersøger desuden hvor mange, der er uden uddannelse eller beskæftigelse hvert kvartal i perioden fra eleverne afslutter 9. klasse til 15 måneder senere, samt overlap mellem elevernes uddannelses- og beskæftigelsesvalg hhv. 3 og 15 måneder efter 9. klasse.

Hovedindikatoren for analysen er som nævnt andel uden uddannelse og beskæftigelse. Men for at give et bredere indblik i resultaterne for eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov kigger vi desuden også kort på elevernes trivsel, fravær og om de har fået minimum 02 i de afsluttende prøver i 9. klasse, både på landsplan og på kommuneniveau. I bilag 1 "Sådan placerer din kommune sig" og bilag 2 "Kommunespecifikke nøgletal" kan du finde resultaterne for hver kommune.

Læsevejledning

Analysen er opdelt som følgende: I **kapitel 3** definerer vi populationen og beskriver den anvendte analysemetode. I **kapitel 4** beskrives population. Vi kigger på hvilke karakteristika, der har været betydningsfulde for populationsdannelsen, samt fordelingen af populationen i landets kommuner. I **kapitel 5** vises resultater for elever med størst sandsynlighed for støttebehov på landsplan. Vi ser primært på andelen, der er uden uddannelse eller beskæftigelse, men belyser også øvrige skoleresultater (trivsel, fravær og afgangskarakter). I **kapitel 6** sammenlignes kommunernes resultater for

eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov. Det primære fokus er igen andelen af eleverne, der er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse. I denne sammenligning tager vi højde for forskelle i kommunernes elevsammensætning. I **kapitel 7** har vi en kort diskussion af, om man kan konkludere på effekten af segregeret specialundervisning i denne analyse.

I bilag 1 "Sådan placerer din kommune sig" og bilag 2 "Kommunespecifikke nøgletal" kan du finde resultaterne for din kommune og sammenligne disse med andre kommuners resultater. Da nogle kommuner formentlig vil være interesserede i at kende resultaterne specifikt for de elever, der har modtaget segregeret specialundervisning, kan man også finde kommuneresultater for denne elevgruppe i bilagene. Vær dog opmærksom på, at kommunernes resultater for segregerede elever som nævnt indledningsvist ikke er ligeså sammenlignelige, da der ser ud til at være forskel på kommunernes segregeringspraksis – og dermed på de segregerede elevers sandsynlighed for fx at komme i uddannelse eller beskæftigelse.

3 Metode: Elever med størst sandsynlighed for støttebehov

I dette kapitel beskrives analysens population, hovedindikator, analyseperiode samt den valgte analysemetode. De metodiske valg og overvejelser er beskrevet yderligere i bilag 3 "Metode".

3.1 Populationsdannelse

Formålet med analysen er at sammenligne kommunernes resultater for elever i og omkring specialundervisning. Det er derfor væsentligt, at populationen er sammenlignelig på tværs af kommunerne. Med de nationale skoleregistre er det muligt at identificere de elever, der modtager segregeret specialundervisning, men i vores tidligere analyser om netop kommunernes segregeringsgrad har vi dog set, at der kan være forskel på kommunernes segregeringspraksis,¹ dvs. at der kan være forskelle mellem kommunerne ift. hvorvidt man henviser en elev til segregeret undervisning eller ej. Det kan betyde, at der vil være forskelle i hvor udfordret gruppen af segregerede elever er på tværs af kommunerne, hvilket alt andet lige må forventes at påvirke kommunens resultater for elevgruppen. En population af segregerede specialundervisningselever kan således ikke forventes at være sammenlignelig på tværs af kommunerne.

For netop at sikre populationens sammenlignelighed på tværs af kommunerne er analysens population i stedet fundet ud fra en statistisk model. Konkret kigger vi derfor i denne analyse på de 15 pct. af eleverne på landsplan, der har størst beregnet sandsynlighed for at have modtaget segregeret specialundervisning i udskolingen. I analysen betegner vi denne gruppe som **elever med størst sandsynlighed for støttebehov**. Som det vil fremgå i dette kapitel er det ikke alle elever i analysepopulationen, der modtager segregeret specialundervisning, men alle i populationen har på baggrund af deres baggrundskarakteristika relativ høj sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning.

I det følgende beskrives det, hvordan vi ud fra en statistisk model har identificeret analysepopulationen. Hvis du i stedet vil vide hvem eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov er, dvs. hvad der karakteriserer dem og hvordan de fordeler sig på tværs af kommunerne, så er dette beskrevet i kapitel 4.

Analysen omhandler 9. klasses elever fra fire skoleår, specifikt fra 2018/2019 til 2021/2022. De fire skoleår lægges sammen, så resultaterne vises samlet for de fire år. For disse fire skoleår har vi udvalgt de 15 pct. af eleverne i 9. klasse, der ud fra en lang række af baggrundskarakteristika har størst statistisk sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning. De konkrete baggrundskarakteristika er blandt andet køn, alder, kontakt til sundhedsvæsenet og forældres uddannelse. I bilag 3 "Metode" kan du se den fulde liste af baggrundskarakteristika.

Ud fra disse baggrundskarakteristika bliver elevernes sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning beregnet ud fra en regressionsanalyse. Regressionsanalysen beregner således hvor stor sandsynlighed hver enkelt elev har for at modtage segregeret specialundervisning på

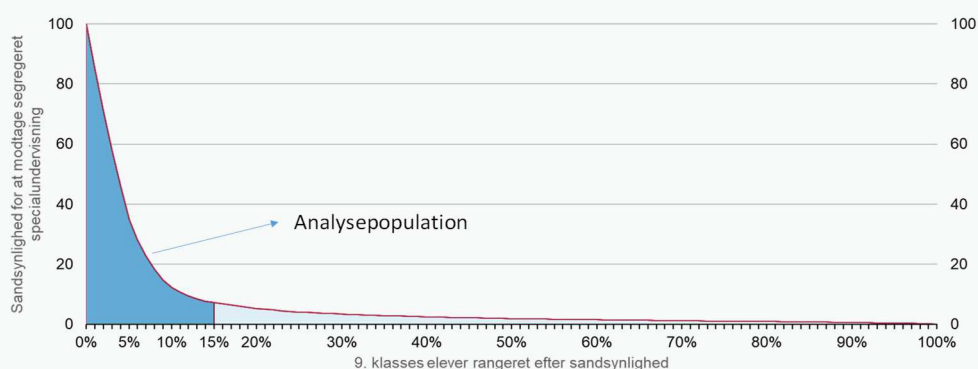
¹ Konkret viste analysen, at selvom vi tager højde for elevernes baggrundskarakteristika, så er der stadig forskel på andel elever i segregeret specialundervisning på tværs af kommunerne. Der kan med andre ord være tegn på kommunale forskelle mht. hvornår man vælger at visitere en elev til segregeret specialundervisning. Analysen "Andel elever i segregeret specialundervisning" kan findes på Benchmarkingenhedens hjemmeside www.benchmark.dk.

baggrund af elevens baggrundskarakteristika. Dette illustreres i figur 3.1, hvor alle elever er rangeret efter deres sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning. Den elev med størst sandsynlighed har på baggrund af elevens baggrundskarakteristika tæt på 100 pct. sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning og derefter falder elevernes sandsynlighed jo længere hen af x-aksen man kommer.

På baggrund af regressionen udvælges de 15 pct. af eleverne, der på landsplan har størst statistisk sandsynlighed for at have modtaget segregeret specialundervisning i løbet af udskoling. Det er dem vi i analysen kalder "elever med størst sandsynlighed for støttebehov". Dette er illustreret med den blå aftegning i figur 3.1 og svarer til 40.784 elever. I bilag 3 "Metode" er regressionsmodellen for populationsudvælgelsen beskrevet nærmere.

Figur 3.1

Illustration af udvælgelse af analysepopulationen

Anm.: X-aksen er alle 9.klasses elever fordelt på deres sandsynlighed for at have modtaget segregeret specialundervisning i udskoling, således af dem med størst sandsynlighed er placeret til venstre og dem med lavest til højre. Y-aksen indikerer den beregnede sandsynlighed for at have modtaget segregeret specialundervisning i løbet af udskoling.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Når man danner en population på denne måde betyder det, at eleverne i populationen ikke nødvendigvis modtager segregeret specialundervisning. Det skyldes for det første, at grænsen på 15 pct. er sat noget højere end segregeringsprocenten for 9. klasse eleverne, der i skoleårene 2018/2019-2021/2022 var 6,7 pct. Men det kan også skyldes kommunernes forskellige segregeringspraksis samt det faktum, at nogle elever på trods af relativt udfordrede baggrundskarakteristika klarer sig fint i det almene skolevæsen. Konkret er det ca. 35 pct. af eleverne i populationen, der har modtaget segregeret specialundervisning i løbet af udskoling. De resterende 65 pct. af populationen har ikke modtaget segregeret specialundervisning i løbet af udskoling, men de har baseret på deres baggrundskarakteristika et højt beregnet støttebehov, og kan eventuelt have modtaget særlig støtte i almenmiljøet.

Samtidig er det med denne populationsdannelse heller ikke givet, at man er blandt eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov, selvom man har modtaget segregeret specialundervisning i løbet af udskoling. Der kan altså være elever, som modtager segregeret specialundervisning, men som ikke – ud fra elevernes baggrundskarakteristika – træder frem som havende et statistisk set stort støttebehov. Det kan for eksempel være elever fra relativt ressourcerstærke hjem, som af forskellige årsager, som modellen ikke indfanger, har behov for et segregeret skoletilbud. I den for-

bindelse skal det dog bemærkes, at populationen er identificeret ud fra både sociale baggrundskarakteristika og sundhedsrelaterede baggrundskarakteristika. Analysens population omhandler da også 78 pct. af de elever, som har modtaget segregeret specialundervisning i løbet af udkolingen. Det vil sige at størstedelen af de segregerede elever indgår i analysen. Hvis man er interesseret i at se sin kommunes resultater specifikt for de elever, der har været segregeret i løbet af udkolingen, viser vi som nævnt også disse resultater i bilagsmaterialet.

Definition af segregeret specialundervisning

Som nævnt ovenfor bruges informationen om, hvorvidt eleven har modtaget segregeret specialundervisning, til at udvælge de elever, der statistisk set har størst sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning i løbet af udkolingen. Variablen bruges desuden løbende i analysen til at opdele eleverne efter om de har modtaget segregeret specialundervisning.

I denne analyse betegner vi *segregeret* specialundervisning som undervisning der foregår i en specialklasse, på en specialskole eller i et dagbehandlingstilbud.²

DEFINITION

ELEVER I SEGREGERET SPECIALUNDERVISNING

Segregerede specialundervisningselever defineres i denne analyse som elever, der modtager undervisning i et segregeret tilbud, dvs. i specialklasser samt på specialskoler, dagbehandlingstilbud og behandlingshjem. Denne afgrænsning følger Børne- og Undervisningsministeriets opgørelsesmetode.

I denne analyse kigger vi på om eleverne modtager segregeret specialundervisning i udkolingen (7., 8. og/eller 9. klasse). Dvs. at man godt kan modtage undervisning i almenmiljøet i 9. klasse, men stadig blive markeret som segregeret, hvis man eksempelvis har modtaget segregeret specialundervisning i 7. eller 8. klasse.

Analysens fokus på den segregerede specialundervisning følger dels praksis i lignende analyser³ og dels den praksis Benchmarkinganalysen har anvendt i tidligere analyser om kommunernes andel elever i segregeret specialundervisning.

3.2 Definition af hovedindikator: Andel uden uddannelse eller beskæftigelse

Analysens formål er at undersøge resultaterne for elever med størst sandsynlighed for støttebehov på tværs af kommunerne. Dette gør vi ved at undersøge om eleverne er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse.

Vi definerer unge uden uddannelse eller beskæftigelse som unge, der opfylder følgende kriterier den 1. oktober i det pågældende år:

- Er ikke i gang med en uddannelse
- Er ikke i beskæftigelse i 18 timer eller mere pr. uge.

² Når vi i analysen omtaler specialskoler dækker det over både specialskoler, dagbehandlingstilbud og behandlingshjem.

³ Se for eksempel VIVE (2022) "Støtte, støttebehov og elevresultater", VIVE (2023) "Specialundervisningsbehov i Sønderborg Kommune" (samt lignende analyser for andre kommuner), KL (2023) "Voksene behov for specialundervisning presser kommunernes økonomi på skoleområdet".

Definitionen er altså et statusbillede på de unges aktiviteter 15 måneder efter afslutningen af 9. klasse. Dette opgøres den 1. oktober året efter afslutningen af 9. klasse. Dvs. hvis man har afsluttet 9. klasse i 2018/2019 opgør vi status 1. oktober 2020. Det betyder, at den unge fx ikke behøver at være uden for uddannelse hele året for at indgå i definitionen af unge uden uddannelse eller beskæftigelse. Hvis den unge eksempelvis er i gang med en ungdomsuddannelse, men dropper ud inden 1. oktober, vil personen stadig fremgå som værende uden uddannelse eller beskæftigelse det pågældende år. Der bliver ikke gjort forskel mellem uddannelserne, så uanset hvilken uddannelse (gymnasialuddannelse, erhvervsuddannelse, FGU, STU, grundskole eller andre) man er indskrevet ved nedslagtidspunktet, vil man være blive noteret som værende i uddannelse.

Det er værd at bemærke, at nedslagtidspunktet efter 15 måneder ikke er et "endeligt" resultat for kommunernes elever. Når fokus her i analysen er på de 15 måneder, er det ud fra et hensyn om ikke at komme for langt væk fra elevernes tid i grundskolen, da analysens formål er at se på elevresultater, der afspejler grundskolens resultater, og omvendt anerkende at mange elever – især i denne population – ikke starter på en uddannelse direkte efter 9. klasse (se figur 5.3 og 5.4 hvor vi ser på andel elever uden uddannelse og beskæftigelse tidligere end de 15 måneder). For den enkelte kommune kan det være interessant viden også at se, hvordan eleverne klarer sig på længere sigt end 15 måneder efter 9. klasse. Derfor kan man i bilag 2 "Kommunespecifikke nøgletal" også finde resultater for, hvor stor en andel af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov, der er uden uddannelse eller beskæftigelse 27 måneder efter 9. klasse.⁴

Andel unge uden uddannelse eller beskæftigelse

Når vi i analysen beskriver andel uden uddannelse eller beskæftigelse er det antallet af unge uden uddannelse eller beskæftigelse blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov i forhold til antallet af elever med størst sandsynlighed for støttebehov i alt. Dvs.:

$$\text{Andel elever med størst sandsynlighed for støttebehov uden uddannelse eller beskæftigelse} = \frac{\text{Antal elever med størst sandsynlighed for støttebehov uden uddannelse eller beskæftigelse}}{\text{Antal elever i alt med størst sandsynlighed for støttebehov}}$$

Opgørelseskommune

Elevens kommune opgøres som elevens bopælskommune i 9. klasse. Bopælskommunen er valgt, fordi det er bopælskommunen, der afgør, hvilket specialundervisningstilbud eleven henvises til.⁵

Der kan være elever, der er flyttet fra en kommune til en anden i perioden mellem afslutningen af 9. klasse og opgørelsen af om de er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse. Vi bruger bopælskommunen i 9. klasse, fordi analysens formål er at sammenligne skolevæsenets resultater på tværs af kommunerne.

Førtidspension

Få elever modtager førtidspension 15 måneder efter 9. klasse. Disse elever er blevet frasorteret analysen, da det fra kommunens side er blevet besluttet, at denne unge ikke forventes at kunne forsøge sig selv og arbejdsevnen ikke kan forbedres. Omvendt kan man ikke se dette som en succes, så for bedre at sammenligne kommuner er de frasorteret i analysen.

⁴ Vær opmærksom på at der ved opgørelse af 27 måneder efter bliver opgjort en ny analysepopulation. Se mere i bilag 3 "Metode".

⁵ Se "Regler for specialundervisning" på Børne- og Underministeriets hjemmeside

3.3 Benchmarking med kontrol for rammevilkår

Nogle af forskellene mellem kommunernes andel af elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der ender uden uddannelse eller beskæftigelse, kan skyldes forskelle i kommunernes elevgrundlag. På trods af at vi kigger på en gruppe af elever med størst sandsynlighed for støttebehov, kan der stadig være forskelle inden for gruppen.

Når vi i afsnit 6.1 sammenligner kommunernes andel elever med størst sandsynlighed for støttebehov, som er uden uddannelse eller beskæftigelse, tager vi derfor højde for de forskelle, der kan tilskrives forskelle i elevgrundlaget blandt de 15 pct. af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov. Det er blandt andet elevens alder, køn og kontakter med sygehusvæsenet samt forældres ressourcer. På kommuneniveau betegner vi disse forskelle i elevgrundlaget som forskelle i kommunernes rammevilkår, hvilket henviser til forskelle i de strukturelle forhold, som den enkelte kommune opererer under. Rammevilkår er kendetegnet ved, at de ikke kan ændres af kommunerne på kort eller mellemlangt sigt.

Beregning af benchmarkingindikatoren

Vi undersøger sammenhængen mellem rammevilkår og elevens sandsynlighed for at være uden uddannelse eller beskæftigelse ved hjælp af en regressionsanalyse. Vi anvender en logistisk model til at tage højde for forskelle i kommunernes rammevilkår. Modellen er beskrevet nærmere i bilag 3 "Metode", hvor du også kan se regressionsresultaterne fra den fulde model.

Benchmarkingindikatoren beregnes, ligesom de øvrige resultater, samlet for skoleårene 2018/2019 til 2021/2022. Vi tager dog højde for, hvilket af skoleårene observationen er fra, da der kan være landsplanstendenser fra år til år, som også påvirker elevens sandsynlighed for at være uden uddannelse eller beskæftigelse.

På baggrund af resultaterne fra regressionsanalysen har vi beregnet den forventede andel af elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der er uden uddannelse eller beskæftigelse, for hver kommune. Den forventede andel angiver den andel af elever med størst sandsynlighed for støttebehov, som vi på baggrund af kommunens rammevilkår forventer vil være uden uddannelse eller beskæftigelse, i den pågældende kommune. Den forventede andel anvender vi i beregningen af den såkaldte benchmarkingindikator, som er forskellen mellem hver kommunes faktiske og forventede andel. Benchmarkingindikatoren angiver således, hvorvidt kommunen har en højere eller lavere andel elever uden uddannelse eller beskæftigelse, blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov, end man kan forvente ud fra kommunens rammevilkår.

Benchmarkingindikatoren beregnes som:

$$\text{Benchmarkingindikator} = \text{faktisk andel} - \text{forventet andel}$$

Fortolkning af benchmarkingindikatoren

I boks 3.1 fremgår det, hvordan man skal fortolke benchmarkingindikatoren.

Boks 3.1

Fortolkning af benchmarkingindikatoren

Benchmarkingindikatoren angiver, hvorvidt kommunen har en større eller lavere andel, der er uden uddannelse eller beskæftigelse, blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov, end man kan forvente ud fra kommunens rammevilkår. Benchmarkingindikatoren beregnes som forskellen mellem kommunens faktiske andel og kommunens forventede andel. Det vil sige:

$$\text{Benchmarkingindikator} = \text{faktisk andel} - \text{forventet andel}$$

Benchmarkingindikatoren kan fortolkes på følgende måde:

- *Benchmarkingindikator mindre end 0:* Kommunen har færre elever, der er uden uddannelse eller beskæftigelse, blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov i forhold til hvad man kan forvente på baggrund af kommunens rammevilkår for populationen. For eksempel angiver en benchmarkingindikator på -1, at kommunens andel er 1 procentpoint lavere, end man kunne forvente på baggrund af kommunens rammevilkår.
- *Benchmarkingindikator lig 0:* Kommunens andel, der er uden uddannelse eller beskæftigelse, blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov svarer til det forventede niveau.
- *Benchmarkingindikator større end 0:* Kommunen har flere elever, der er uden uddannelse eller beskæftigelse, blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov i forhold til hvad man kan forvente på baggrund af kommunens rammevilkår for populationen. For eksempel angiver en benchmarkingindikator på 1, at kommunens andel er 1 procentpoint højere, end man kunne forvente på baggrund af kommunens rammevilkår.

Opmærksomhedspunkter ved benchmarking

Benchmarkingindikatoren er et estimeret tal, der er behæftet med statistisk usikkerhed. Det betyder, at der ikke skal tolkes for håndfast på den præcise placering af kommunerne. Alt andet lige er den statistiske usikkerhed i benchmarkingindikatoren større i kommuner med få observationer. Dette imødekommer vi i en vis grad ved at benchmarkingindikatoren – ligesom de øvrige resultater – opgøres samlet for fire skoleår (2018/2019-2021/2022). Dette ændrer dog ikke på, at analysens resultater fortsat er behæftet med en vis statistisk usikkerhed.

I analysens hovedrapport er kommunerne inddelt i kvartiler på baggrund af benchmarkingindikatoren. Der skelnes således mellem kommuner, som ligger i den fjerdedel med lavest andel uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse, blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov i forhold til forventet, den fjerdedel med næstlavest andel osv. Denne fremstilling er valgt for at lave en mere overordnet rangering af kommunerne, ligesom inddelingen understøtter, at der ikke tolkes for håndfast på den præcise placering, jf. ovenfor om den statistiske usikkerhed.

Derudover skal det nævnes, at det i statistiske analyser, hvor man tager højde for individkarakteristika, sjældent er muligt at tage højde for samtlige relevante forhold på individ- og kommuneniveau, som kan have betydning for om man er uden uddannelse eller beskæftigelse og som ligger uden for kommunernes kontrol. Det skyldes først og fremmest, at der ikke er data om alle de forhold, der knytter sig til de enkelte individer eller til kommunerne.

Mekanikken ved en regressionsmodel gør desuden, at man ikke kan konkludere noget om den "naturlige" andel uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov i kommunen. Man kan således ikke konkludere, at de kommuner, der har de laveste benchmarkingindikatorer (dvs. en forholdsvis lav andel i forhold til, hvad man kan forvente på baggrund af kommunens rammevilkår) ikke potentielt kan sænke andelen yderligere. Det anbefales derfor, at alle kommuner udover at forholde sig til, hvordan de klarer sig relativt til andre kommuner i analysen, også forholder sig til deres egen andel elever uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse, blandt elevgruppen.

4 Beskrivelse af elever med størst sandsynlighed for støttebehov

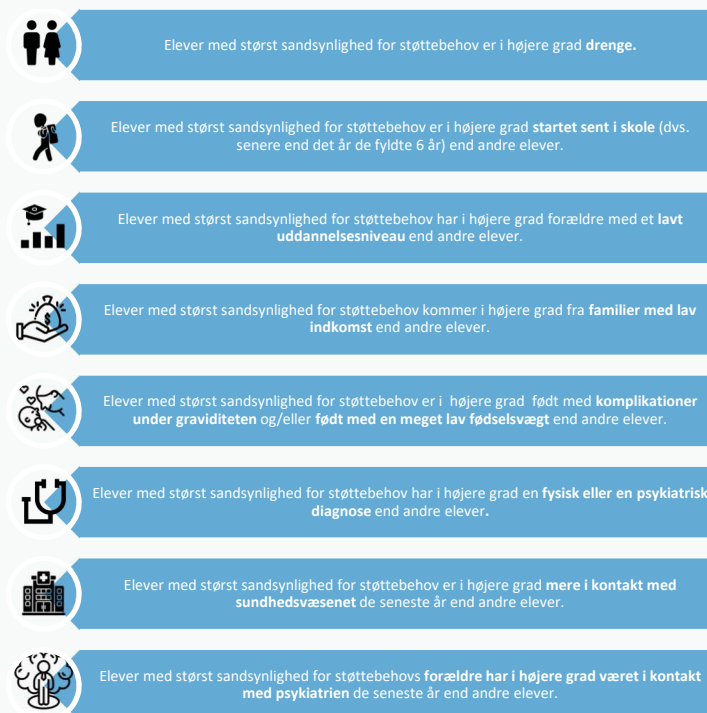
I kapitel 3 blev det beskrevet, hvordan populationen af elever med størst sandsynlighed for støttebehov er identificeret ud fra en statistisk model og elevernes baggrundskarakteristika. Men hvem er de så, de 15 pct., der på landsplan har størst sandsynlighed for støttebehov? Det er beskrevet i dette kapitel, hvor vi først kigger nærmere på elevernes baggrundskarakteristika, og derefter ser på hvordan de fordeler sig på tværs af kommunerne.

4.1 Baggrundskarakteristika for elever med størst sandsynlighed for støttebehov

Eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov er på en række baggrundskarakteristika mere udfordrede end den almene elev. Dette er ikke så overraskende, da eleverne i populationen jo netop er udvalgt på baggrund af, at de givet deres baggrundskarakteristika har størst statistisk sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning. I figur 4.1 vises udvalgte baggrundskarakteristika for eleverne i populationen.

Figur 4.1

Udpluk af faktorer, der indgår i beregningen af elevernes sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning

Anm.: I bilag 3 "Metode" er alle faktorer der indgår i beregningen af elevernes sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning vist.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Det bemærkes, at det i sidste ende er summen af alle baggrundskarakteristika, som afgør om eleven er blandt de 15 pct. med størst sandsynlighed for støttebehov. Fx viser figur 4.1, at elever med en psykiatrisk diagnose i højere grad end andre elever har et højt beregnet støttebehov. Det betyder dog ikke, at alle elever med en psykiatrisk diagnose indgår i populationen, men jo flere af baggrundskarakteristikaene der kendetegner eleven, jo større sandsynlighed er der for, at man er blandt de 15 pct. med størst sandsynlighed for støttebehov.

I en baggrundsanalyse har vi sammenlignet populationen af elever med størst sandsynlighed for støttebehov dels med alle elever og dels med elever, der modtager segregeret specialundervisning. Som nævnt ovenfor er eleverne i populationen generelt mere udfordret end den gennemsnitlige 9. klasse elev. Der er blandt andet 12 pct. af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov, der er eller har været anbragt, hvorimod det kun er ca. 1,9 pct. af alle 9. klasses elever. Til gengæld ligner eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov generelt gruppen af elever, der har modtaget segregeret specialundervisning i løbet af udkolingen. For eksempel er kønsfordelingen, andel der har været anbragt og andel med forældre der har begået kriminalitet nærmest ens. Grupperne er også forholdsvist ens ift. andel med forskellige fysiske diagnoser, men hvis vi ser på psykiatriske diagnoser er andelen med fx ADHD og autismespektrumsforstyrrelser lavere for analysepopulationen end for elever i segregeret specialundervisning.

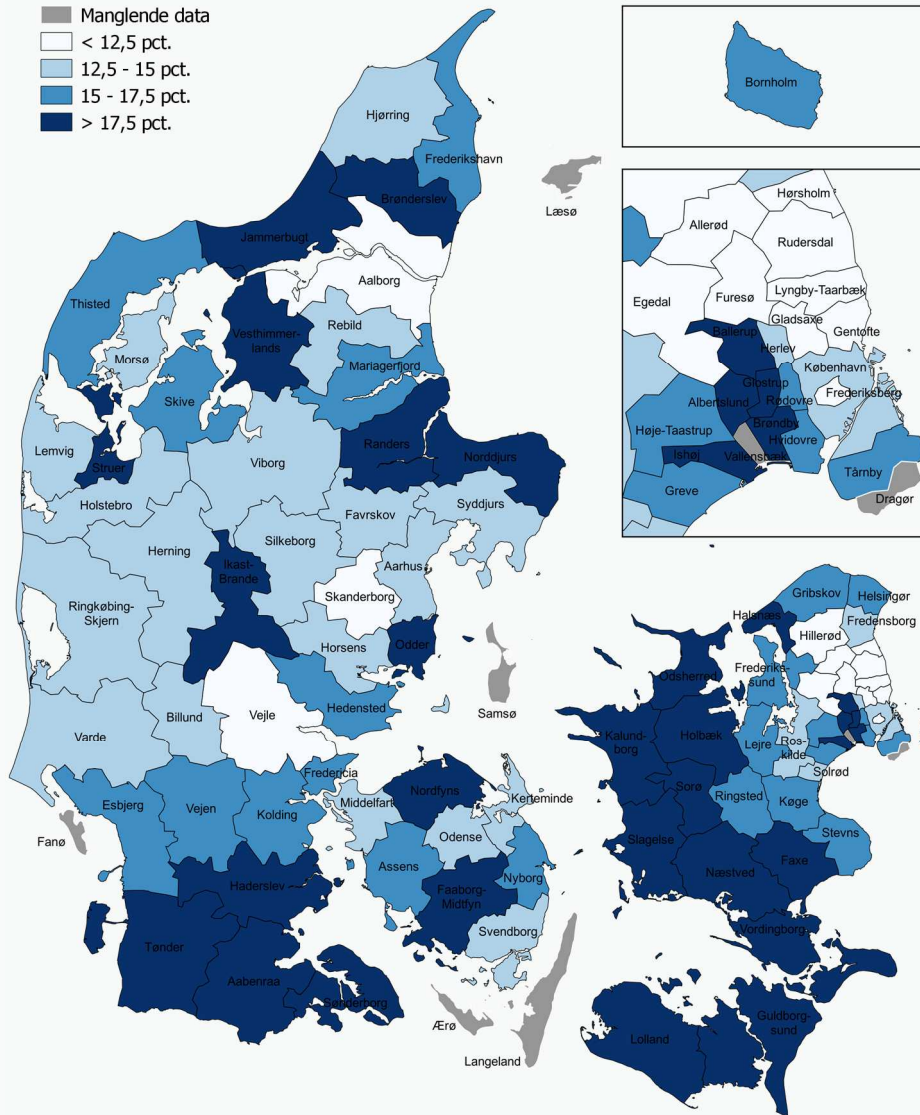
4.2 Hvordan fordeler eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov sig på tværs af landet?

Som nævnt er analysens formål at sammenligne kommunernes resultater for eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov. Her er det værd at påpege, at analysepopulationen på kommuneniveau stadig er de 15 pct., som på landsplan har størst sandsynlighed for støttebehov, som så bliver fordelt ud på deres bopælskommuner. Det betyder, at eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov ikke er ligeligt fordelt på tværs af landets kommuner. I nogle kommuner udgør deres del af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov eksempelvis under 7 pct. af alle kommunens 9. klasses elever, og i andre kommuner udgør de over 20 pct. Kommunens andel af elever med størst sandsynlighed for støttebehov, afhænger altså ikke af deres visitationspraksis for specialundervisning, men i stedet elevernes baggrundskarakteristika.

Figur 4.2 viser hvor stor en andel af kommunens 9. klasses elever, der er blandt de elever, der på landsplan har størst sandsynlighed for støttebehov. I bilag 2 "Kommunespecifikke nøgletal kan du se din kommunes præcise andel og antal af elever med størst sandsynlighed for støttebehov.

Figur 4.2

Andel af kommunernes 9. klasse elever, der er blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov, 2018/2019-2021/2022

Anm.: Skoleåret angiver tidspunkt for 9. classes afslutning. Hvis andelen af elever med størst sandsynlighed for støttebehov var ligeligt fordelt mellem alle kommuner, ville alle kommuner have 15 pct. af deres elever med i populationen. Mørkere farver indikerer, at man har en større andel end 15 procent af sine elever i populationen. Lysere farver indikerer det omvendte. For kommunerne angivet med gråt er der for få observationer.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

5 Landsplansresultater

I dette kapitel ser vi på resultater på landsplan for de 15 pct. af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov for skoleårene 2018/2019-2021/2022. Hovedindikatoren i analysen er andelen, der er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse. Vi kigger også på andelen, der er uden uddannelse eller beskæftigelse 3 måneder efter 9. klasse, samt udviklingen i elevernes aktivitet mellem 3 og 15 måneder efter 9. klasse.

Vi ser desuden nærmere på elevernes trivsel, fravær og skoleresultater og sammenhængen med at være uden uddannelse eller beskæftigelse.

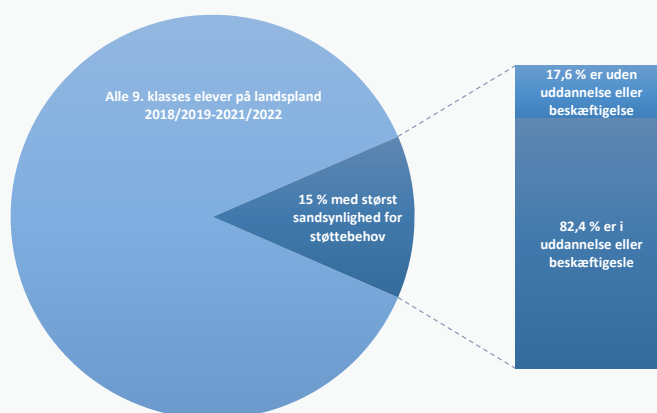
3 CENTRALE KONKLUSIONER FRA KAPITLET

- 17,6 pct. af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse samlet for skoleårene 2018/2019-2021/2022. For alle 9. klasses elever var dette 6,4 pct.
- Andelen, der er uden uddannelse eller beskæftigelse, blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov er lavest 3 måneder efter 9. klasse, og stiger løbende, jo længere fra 9. klasses afslutning.
- Elever med størst sandsynlighed for støttebehov viser i højere grad tendens til lav elevtrivsel, har i højere grad højt fravær i udskoling, og opnår i mindre grad 02 i dansk og matematik ved 9. klasses afslutningsprøver.

Boks 5.1

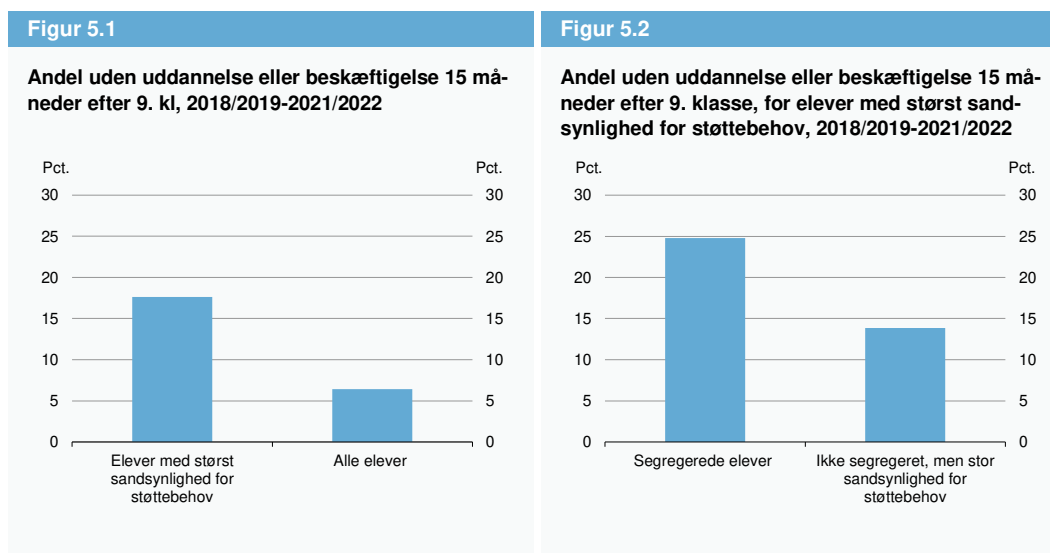
Sådan skal tallene læses

I kapitlet kigger vi primært på elever med størst sandsynlighed for støttebehov, som er de 15 pct. af alle 9. klasse eleverne i skoleårene 2018/2019-2021/2022 med størst sandsynlighed for støttebehov på baggrund af deres baggrundskarakteristika. Resultaterne i dette kapitel omhandler hvor mange af elever med størst sandsynlighed for støttebehov, som har et givet resultat. Dvs. at der er tale om en andel af en andel. Eksempelvis viser analysen, at 17,6 pct. af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov er uden uddannelse eller beskæftigelse. Her er det altså ikke 17,6 pct. af alle elever, men 17,6 pct. af de 15 pct. med størst støttebehov. Se illustrationen nedenfor

5.1 Andel uden uddannelse eller beskæftigelse

17,6 pct. af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse for skoleårene 2018/2019-2021/2022. For alle 9. klasses elever var dette 6,4 pct. jf. figur 5.1. Det er måske ikke overraskende i sig selv, at en større andel af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov er uden uddannelse eller beskæftigelse sammenlignet med alle elever. Alligevel er størrelsesordenen værd at notere.

Anm.: Andelen uden uddannelse eller beskæftigelse er opgjort per 1. oktober året efter afslutningen af 9. klasse. Skoleåret angiver tidspunkt for 9. klasses afslutning. Elever med størst sandsynlighed for støttebehov er de 15 pct. af 9. klasses eleverne, der statistisk set har størst sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning i udskolingen på landsplan. Læs mere om populationsdannelsen i kapitel 3.

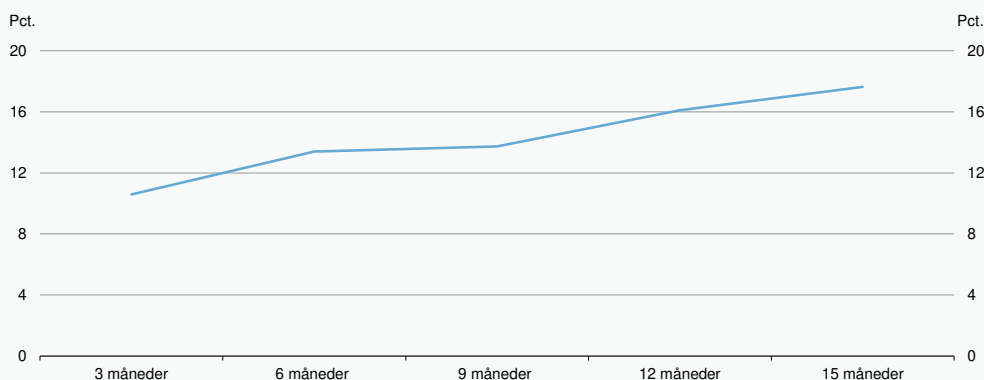
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Der er dog forskel på eleverne inden for gruppen af elever med størst sandsynlighed for støttebehov. For dem der modtog segregeret specialundervisning i løbet af udskolingen var 24,8 pct. uden uddannelse eller beskæftigelse, hvor den samme andel var 13,9 pct. for elever, der ikke har været segregeret i løbet af udskolingen, men havde et højt beregnet støttebehov jf. figur 5.2. I figuren bliver der ikke taget højde for elevernes baggrundskarakteristika, hvilket også kan have betydning for resultatet. I afsnit 6.1 tager vi højde for elevernes baggrundskarakteristika, når vi sammenligner kommunerne.

Hvis vi ser på elevernes forløb fra de afslutter 9. klasse og 15 måneder frem, så viser figur 5.3, at andelen uden uddannelse og beskæftigelse er stigende over perioden. Figuren viser, at 3 måneder efter 9. klasse var 10,6 pct. af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov uden uddannelse eller beskæftigelse. Andelen uden uddannelse eller beskæftigelse stiger fra kvartal til kvartal indtil andelen er 17,6 pct. 15 måneder efter 9. klasse.

Figur 5.3

Udviklingen i andel uden uddannelse eller beskæftigelse, fordelt på måneder efter 9. kl, for elever med størst sandsynlighed for støttebehov 2018/2019-2021/2022

Anm.: Andelen uden uddannelse eller beskæftigelse er opgjort per 1. oktober, året efter afslutningen af 9. klasse. Skoleåret angiver tidspunkt for 9. klasses afslutning. Elever med størst sandsynlighed for støttebehov er de 15 pct. af 9. klasses eleverne, der statistisk set har størst sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning i udskoling på landsplan. Læs mere om populationsdannelsen i kapitel 3.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Fra 3 måneder til 15 måneder efter 9. klasses afslutning sker der altså en stigning på 7 procentpoint i andelen af elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der er uden uddannelse eller beskæftigelse.

En del af forklaringen på dette kan skyldes, at mange elever med størst sandsynlighed for støttebehov går i 10. klasse 3 måneder efter 9. klasse, men at cirka en sjettedel af 10. klasse-gruppen ikke er kommet videre i anden uddannelse eller i beskæftigelse efter 10. klasse (dvs. 15 måneder efter 9. klasse). Det fremgår af figur 5.4 på næste side, der beskriver elevernes uddannelses- eller beskæftigelsesstatus hhv. 3 måneder og 15 måneder efter 9. klasse samt hvordan elevernes bevægelser har været mellem de to nedslagstidspunkter.

Boks 5.2

Sådan læses figur 5.4

Figuren viser elevernes uddannelses- eller beskæftigelsesstatus 3 måneder efter 9. klasse, (venstre side af figuren) og 15 måneder efter 9. klasse (højre side af figuren). Strømmene mellem de to statustidspunkter viser elevernes forløb fra 3 til 15 måneder efter 9. klasse og kan læses både fra venstre til højre og fra højre til venstre

Fra venstre mod højre (→)

Figuren viser hvor stor en andel inden for hver uddannelses-/beskæftigelsesaktivitet 3 måneder efter 9. klasse, som er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse. Det er fx her man kan se, at 15,8 pct. af de elever, der fortsat er i gang med grundskolen 3 måneder efter 9. klasse, er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse.

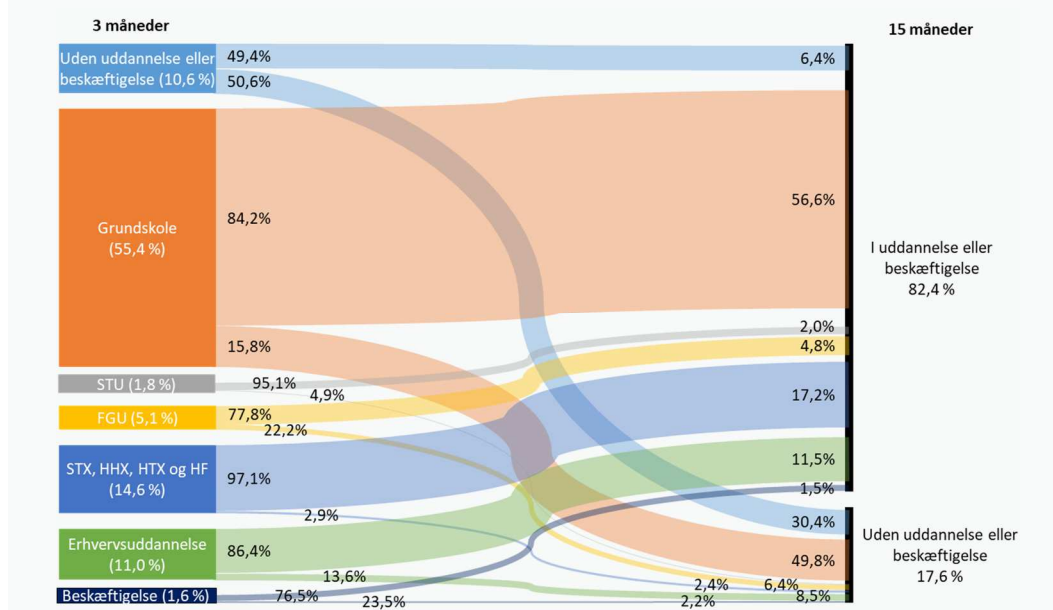
Fra højre mod venstre (←)

Figuren viser hhv. for elever der var og for elever der ikke var uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse, hvilken uddannelses-/beskæftigelsesaktivitet eleverne var i gang med 3 måneder efter 9. klasse. Fx viser figuren at 49,7 pct. af de elever, der var uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse, var i gang med grundskolen 3 måneder efter 9. klasse.

Hvis vi i figur 5.4 læser fra venstre mod højre ses det, ligesom i figur 5.3, at 10,6 pct. af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov er uden uddannelse eller beskæftigelse 3 måneder efter afslutningen af 9. klasse. Derudover viser figuren, at den største del af eleverne, mere specifikt 55,4 pct., fortsat er i gang med grundskolen eller efterskole 3 måneder efter 9. klasse. 14,6 pct. starter på en gymnasial uddannelse og 11 pct. startede på en erhvervsuddannelse. Der er også en mindre andel elever, der startede på FGU (5,1 pct.) STU (1,8 pct.) eller kommer i beskæftigelse (1,6 pct.).

Figur 5.4

Overgang fra 3 måneder til 15 måneder efter 9. klasse for elever med størst sandsynlighed for støttebehov, 2018/2019-2021/2022

Anm.: Andelen for 3 måneder er opgjort per. 1 oktober i året for afslutningen af 9. klasse. Andelen for 15 måneder er opgjort per 1. oktober året efter afslutningen af 9. klasse. Skoleåret angiver tidspunkt for 9. klasses afslutning. Elever med størst sandsynlighed for støttebehov er de 15 pct. af 9. klasses eleverne, der statistisk set har størst sandsynlighed for at modtage specialundervisning i udkolingen på landsplan. Læs mere om populationsdannelsen i kapitel 3.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Figuren viser også forløb fra elevernes uddannelses- og beskæftigelsesstatus 3 måneder efter 9. klasse til om de er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse. Overordnet set viser figuren, at flere af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov er i uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse, blandt de elever, der også er i gang med en uddannelse eller beskæftigelse allerede efter 3 måneder. Mere konkret viser figur 5.4 os at:

- 50,6 pct. af de elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der var uden uddannelse eller beskæftigelse 3 måneder efter 9. klasse, er det også 15 måneder efter 9. klasse. Omvendt er 49,4 pct. kommet i enten uddannelse eller beskæftigelse.
- 84,2 pct. af de elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der fortsat var i gang med grundskolen 3 måneder efter 9. klasse, er i uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse. Omvendt er 15,8 pct. uden uddannelse eller beskæftigelse efter 15 måneder.
- 95,1 pct. af de elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der var startet på STU 3 måneder efter 9. klasse, er i uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse.

- 77,8 pct. af de elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der var startet på FGU 3 måneder efter 9. klasse, er i uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse. Omvendt er 22,2 pct. uden uddannelse eller beskæftigelse efter 15 måneder.
- 97,1 pct. af de elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der var startet på en gymnasial uddannelse 3 måneder efter 9. klasse, er i uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse.
- 86,4 pct. af de elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der var startet på en erhvervsuddannelse 3 måneder efter 9. klasse, er i uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse. Omvendt er 13,6 pct. uden uddannelse eller beskæftigelse efter 15 måneder.
- 76,5 pct. af de elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der var i beskæftigelse 3 måneder efter 9. klasse, er i uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse. Omvendt er 23,5 pct. uden uddannelse eller beskæftigelse efter 15 måneder.

Hvis vi omvendt læser figuren fra højre mod venstre, så viser figuren også, at halvdelen af de elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse, kom fra grundskolen et år tidligere. Dette skal naturligvis ses i lyset af, at det også var den største gruppe 3 måneder efter 9. klasse.

Ved fortolkning af resultaterne i figur 5.4 skal man have in mente, at nogle uddannelser i højere grad fortsætter automatisk fra det ene år til det næste, og derfor kan have en mere enkel overgang fra 3 til 15 måneder. Fx skal mange elever efter 10. klasse skifte til en ny uddannelse, og på erhvervsuddannelserne er der et tydeligt skift mellem grundforløbet og hovedforløbet. Omvendt fortsætter man "automatisk" fra et år til det næste ved fx en gymnasial uddannelse. Samtidig skal det også nævnes, at der ikke er taget højde for elevernes baggrundskarakteristika i figur 5.4, og at elevernes socioøkonomi naturligvis også kan spille ind på både elevernes uddannelsesvalg og forløb mellem de to nedslagstidspunkter.

5.2 Kort om øvrige skoleresultater

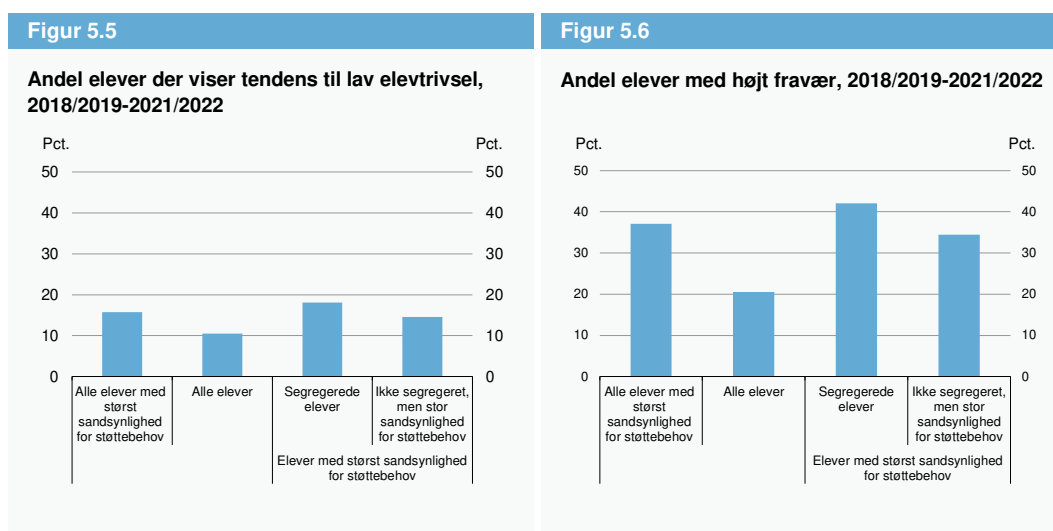
I afsnit 5.1 så vi at 17,6 pct. af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse. I det følgende afsnit undersøges, om faktorer såsom trivsel, fravær og karakterer i dansk og matematik ved 9. klasses afslutning kan være tidlige indikationer på elevernes videre uddannelsesforløb, konkret om de er i uddannelse eller beskæftigelse 15 mdr. efter 9. klasse. Det skal bemærkes at faktorerne ikke skal ses som årsagen til at eleven ender uden uddannelse eller beskæftigelse, men at de nok snarere viser nogle bagvedliggende tendenser som eleven har.

Trivsel og fravær

Trivsel og fravær i skoleforløbet er vigtige indikatorer for elevens skoleforløb, da de kan fortælle os noget om elevernes generelle velbefindende og engament i skolen. Ikke overraskende skiller elever med størst sandsynlighed for støttebehov sig ud fra alle elever, ved oftere at have lav elevtrivsel og højere fravær jf. figur 5.5 og 5.6. Alligevel er størrelsesordenen i forskellen igen værd at notere. Konkret viste 15,8 pct. af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov tegn på lav elevtrivsel i udskolingen, hvorimod det var 10,5 pct. for alle 9. klasses eleverne i skoleårene 2018/2019-2021/2022. Hvis vi deler eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov op i om de modtog segreret specialundervisning i udskolingen eller ej, kan vi se en forskel på de to grupper. Blandt de,

der modtog segregeret specialundervisning, viste 18,1 pct. af eleverne tegn på lav elevtrivsel, hvorimod det blot var 14,5 pct. for de der ikke gjorde. En forskel på 3,6 procentpoint. Vi kan dog ikke på den baggrund sige noget om effekten af segregering, dette uddybes i kapitel 7.

For fravær ser vi meget samme tendens. Konkret havde 37,1 pct. af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov højt fravær i udskolingen, hvor det var 20,5 pct. for alle 9. klasses elever i skoleårene 2018/2019-2021/2022. Hvis vi igen deler eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov op i om de modtog segregeret specialundervisning i udskolingen eller ej, ser vi en større forskel end ved trivsel. Blandt de, der har modtaget segregeret specialundervisning havde 42,0 pct. af eleverne højt fravær, hvorimod det blot var 34,4 pct. for de, der ikke har. En forskel på 7,6 procentpoint. Heller ikke her kan dette tolkes som en effektanalyse, læs mere i kapitel 7.

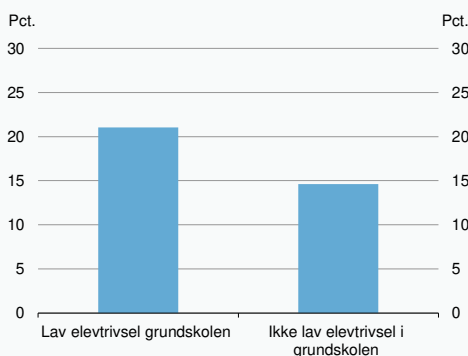
Anm.: Skoleåret angiver tidspunkt for 9. klasses afslutning. Lav elevtrivsel er baseret på Børne- og Undervisningsministeriets definition. I opgørelsen af andelen er kun medtaget de elever, som havde registreret en trivselsscore. Højt fravær er her defineret som alt fravær (sygefravær, lovligt fravær og ulovligt fravær) over 10 pct. gennem skoleåret. I opgørelsen af andelen er kun medtaget de elever, som har fået registreret fravær i løbet af skoleåret. Elever med størst sandsynlighed for støttebehov er de 15 pct. af 9. klasses eleverne, der statistisk set har størst sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning i udskolingen på landsplan. Læs mere om populationsdannelsen i kapitel 3. Både trivsel og fravær er opgjort for nyeste observation i udskolingen.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

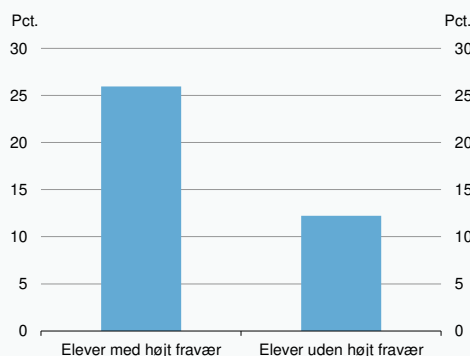
Hvis vi kigger specifikt på gruppen af elever med størst sandsynlighed for støttebehov kan vi se at de elever, der viste tegn på lav elevtrivsel eller havde højt fravær, i højere grad er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse sammenlignet med elever, der ikke oplevede lav elevtrivsel eller havde højt fravær. Det ses i figur 5.7 og 5.8.

Figur 5.7

Andel elever med størst sandsynlighed for støttebehov, som er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse, opdelt på elevernes trivsel, 2018/2019-2021/2022

Figur 5.8

Andel elever med størst sandsynlighed for støttebehov, som er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse, opdelt på elevernes fravær, 2018/2019-2021/2022

Anm.: Skoleåret angiver tidspunkt for 9. klasses afslutning. Lav elevtrivsel er baseret på Børne- og Undervisningsministeriets definition. I opgørelsen af andelen er kun medtaget de elever, som havde registreret en trivselsscore. Højt fravær er her defineret som alt fravær (sygefravær, lovligt fravær og ulovligt fravær) over 10 pct. gennem skoleåret. I opgørelsen af andelen er kun medtaget de elever, som har fået registreret fravær i løbet af skoleåret. Elever med størst sandsynlighed for støttebehov er de 15 pct. af 9. klasses eleverne, der statistisk set har størst sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning i udskolingen på landsplan. Læs mere om populationsdannelsen i kapitel 3.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

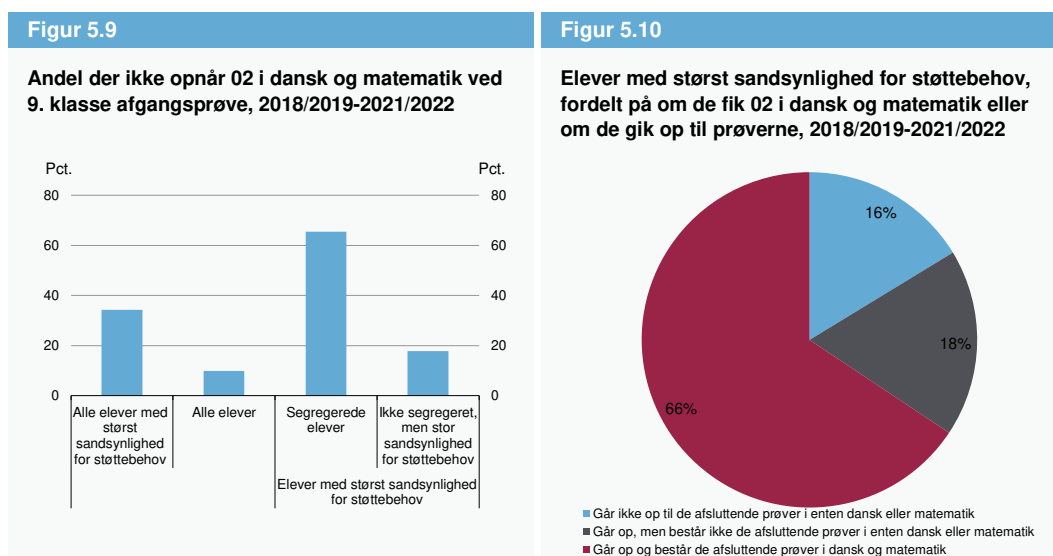
Ved en sådan opdeling er det værd at overveje, hvorvidt forskellen primært skyldes forskelle i elevernes baggrundskarakteristika selv inden for populationen af elever med størst sandsynlighed for støttebehov. Dog viser en baggrundsanalyse, at dette ikke er tilfældet. Ved at dele eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov op efter om de er blandt de 5 pct., 5-10 pct. eller 10-15 pct. med størst sandsynlighed for støttebehov, ser vi samme tendens. Dvs. at i alle tre grupper af støttebehov ser vi, at de elever, der var i lav elevtrivsel eller havde højt fravær i højere grad er uden uddannelse eller beskæftigelse, end dem der ikke var i lav elevtrivsel eller havde højt fravær. Det er dog stadig værd at nævne, at trivsel og fravær som nævnt ikke skal ses som en årsagssammenhæng ift. om man er uden uddannelse eller beskæftigelse senere, da flere faktorer kan spille ind på både elevernes trivsel og fravær i udskolingen og på om man senere er uden uddannelse eller beskæftigelse.

Resultater for 9. klasses afgangsprøve

Hvis vi vender blikket mod afslutningen af 9. klasse kan vi se at 34,3 pct. af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov ikke opnåede 02 i dansk og matematik ved 9. klasses afgangsprøver jf. figur 5.9. For alle 9. klasses elever i de fire skoleår var denne andel 9,9 pct. Som ved tidligere resultater er det måske ikke så overraskende, at der er forskelle mellem de to grupper. Modsat trivsel og fravær er der markant forskel blandt eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov, hvis vi specifikt kigger på de elever, der modtog segregeret specialundervisning i udskolingen eller ej. Blandt de, der har modtaget segregeret specialundervisning, opnår 65,4 pct. ikke 02 i dansk og matematik, hvorimod det blot var tilfældet for 17,9 pct. af dem, der ikke har været segregeret. Her er altså tale om en forskel på 47,5 procentpoint. Igen kan vi heller ikke her konkludere på effekten af segregeret specialundervisning, læs mere i kapitel 7.

Der kan overordnet set være to grunde til, at man ikke består dansk og matematik ved 9. klasse afgangseksamen. For det første kan det skyldes, at eleverne ikke går op til prøverne, for det andet kan det skyldes at eleverne går op til prøverne, men ikke få et karaktergennemsnit over 02. I figur

5.10 ses, at de 34,3 pct. af elever med størst sandsynlighed for støttebehov, som ikke opnåede 02 i dansk og matematik fordeler sig næsten ligeligt mellem hhv. ikke at gå op og ikke at bestå.

Anm.: Skoleåret angiver tidspunkt for 9. klasses afslutning. Skoler, hvor der ikke er observeret nogle karakterer i skoleårene 2018/2019-2021/2022 er ikke medtaget i opgørelsen. Dette er gjort for ikke at medtage karakterfri skoler. Elever med størst sandsynlighed for støttebehov er de 15 pct. af 9. klasses eleverne, der statistisk set har størst sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning i udskolingen på landsplan. Læs mere om populationsdannelsen i kapitel 3.

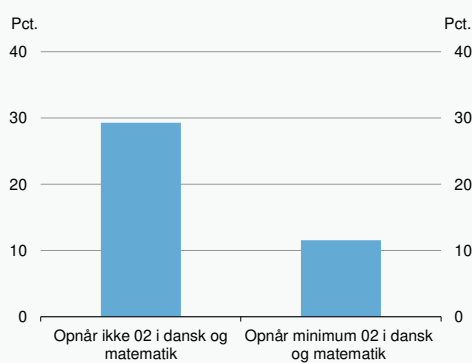
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Hvis vi kigger specifikt på gruppen af elever med størst sandsynlighed for støttebehov kan vi også her se at de elever, der ikke opnåede 02 i dansk og matematik, ikke så overraskende i højere grad er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder senere end dem der opnåede minimum 02. Det ses i figur 5.11. I figur 5.12 er gruppen af elever, der ikke opnår 02 i dansk og matematik igen opdelt efter årsagen til, at man ikke opnåede 02. Figuren viser, at der ikke er en reel forskel mellem andelen, der er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder senere i de to grupper.

Bemærk at der i figurerne ikke er taget højde for elevernes socioøkonomi, men som ved trivsel og fravær, viser en baggrundsanalyse samme tendens, selvom at man tager højde for elevernes socioøkonomi.

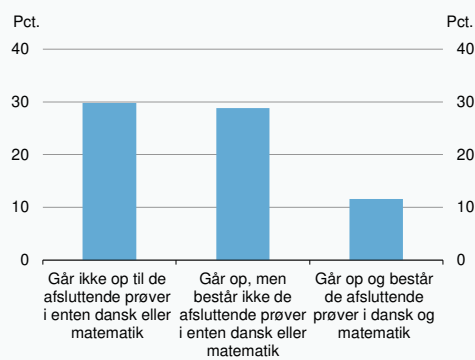
Figur 5.11

Andel uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse for elever med størst sandsynlighed for støttebehov opdelt på karakter ved 9. klasses afgangsprøve, 2018/2019-2021/2022

Figur 5.12

Andel uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. kl. for elever med størst sandsynlighed for støttebehov, opdelt på karakter ved 9. klasses afgangsprøve, 2018/2019-2021/2022

Anm.: Skoleåret angiver tidspunkt for 9. klasses afslutning. Skoler, hvor der ikke er observeret nogle karaktere i skoleårene 2018/2019-2021/2022 er ikke medtaget i opgørelsen. Dette er gjort for ikke at medtage karakterfri skoler. Elever med størst sandsynlighed for støttebehov er de 15 pct. af 9. klasses eleverne, der statistisk set har størst sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning i udskolingen på landsplan. Læs mere om populationsdannelsen i kapitel 3.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

6 Kommunerestater

I dette kapitel sammenligner vi kommunernes restater for de 15 pct. af eleverne på landsplan med størst sandsynlighed for støttebehov. Bemærk af populationen forsat er de 15 pct., der på landsplan har størst sandsynlighed for støttebehov. Vi udvælger således ikke 15 pct. med størst sandsynlighed for støttebehov fra hver kommunes elevpopulation, men fordeler de 15 pct. der på landsplan har størst sandsynlighed for støttebehov på tværs af kommunerne. Dette er gjort for at sikre at analysepopulationen er sammenlignelig på tværs af kommunerne. Kommunefordelingen er vist i afsnit 4.2, hvor du kan se et danmarkskort over, hvor stor en andel af hver kommunes 9. klasse elever, der er med i analysen.

Igen i dette kapitel har vi primært fokus på analysens hovedindikator, dvs. andel elever uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse. Vi viser indledningsvist nogle deskriptive sammenligninger af kommunernes andel uden uddannelse eller beskæftigelse både 3 og 15 måneder efter 9. klasse. Selvom elevgruppen er afgrænset til eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov, er der dog stadig forskelle mellem kommunerne ift. hvor udfordret elevgruppen med størst sandsynlighed for støttebehov er, hvilket kan være årsagen til forskelle i kommunernes restater. Derfor sammenligner vi også kommunernes andel uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse, blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov, hvor vi tager højde for elevernes baggrundskarakteristika, hvilket vi i dette kapitel betegner kommunernes rammevilkår.

Til slut vises desuden kommunernes restater for de øvrige skolerestater, som også var med i kapitel 5, dvs. trivsel, fravær og andelen der ikke opnår 02 i dansk og matematik ved 9. klasse afslutning. I bilag 2 "Kommunespecifikke nøgletal" fremgår alle disse nøgletal i kommunefordelte tabeller, samt de samme tal udelukkende for elever, der har modtaget segregeret specialundervisning.

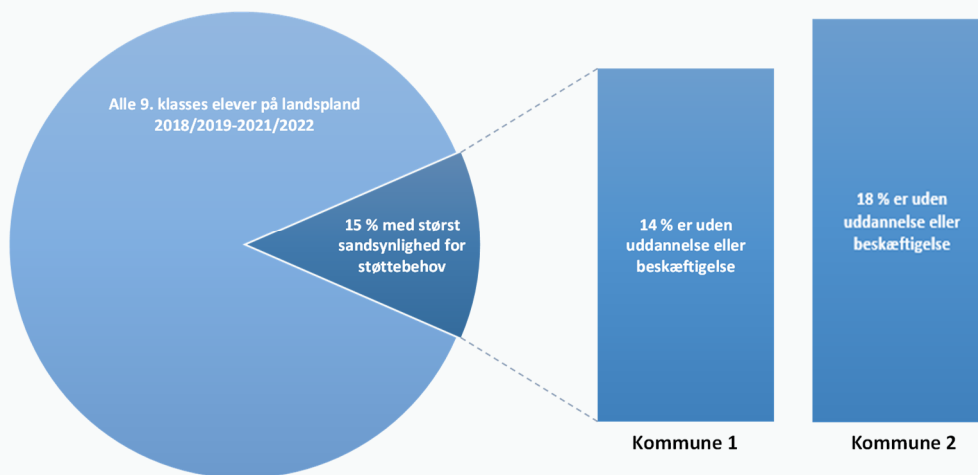
3 CENTRALE KONKLUSIONER FRA KAPITLET

- Der er forskelle i andelen, der er uden uddannelse eller beskæftigelse, blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov 15 måneder efter 9. klasse, på tværs af kommunerne. Andelen variere fra 5,2 pct. til 28,1 pct.
 - Der er en svag sammenhæng mellem kommunernes andel, der er uden uddannelse eller beskæftigelse blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov 3 og 15 måneder efter 9. klasse.
 - Selv når vi tager højde for elevernes rammevilkår, er der forskel på kommunernes andel der er uden uddannelse eller beskæftigelse blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov 15 måneder efter 9. klasser.
-

Boks 6.1

Sådan skal tallene læses

I kapitlet kigger vi igen primært på elever med størst sandsynlighed for støttebehov, som er de 15 pct. af alle 9. klasse eleverne i skoleårene 2018/2019-2021/2022 med størst sandsynlighed for støttebehov på landsplan. Når vi ned i igennem kapitlet angiver andele for forskellige nøgletal på kommuneniveau, har vi fordelt de eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov på deres bopælskommuner. Der er altså ikke tale om de 15 pct. med størst støttebehov i den enkelte kommune. Derfor, når vi skriver om en kommunes andel elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der er uden uddannelse eller beskæftigelse, er disse blevet fundet på landsplan, og herefter delt op på om de er i uddannelse eller beskæftigelse eller ej.

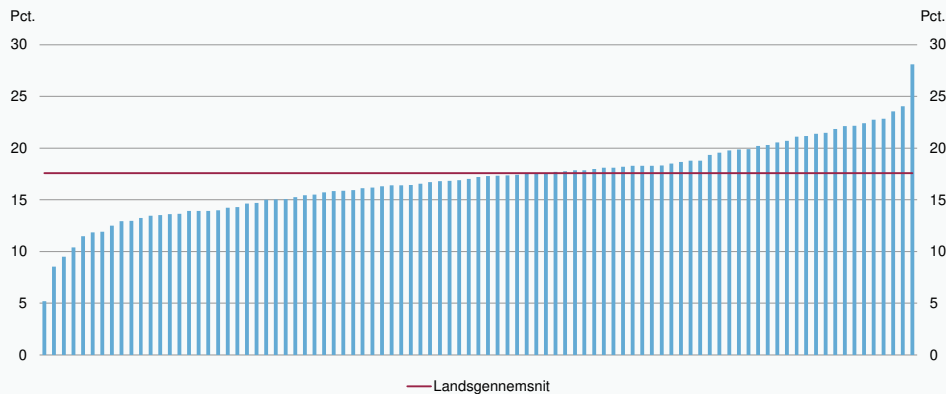

6.1 Andel uden uddannelse eller beskæftigelse

Blandt kommunerne er der tydelige forskelle, når man kigger på andelen af elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse. Mere specifikt går andelen fra 5,2 pct. til 28,1 pct. på tværs af kommunerne, jf. figur 6.1.

Figur 6.1

Andel uden uddannelse eller beskæftigelse for elever med størst sandsynlighed for støttebehov 15 måneder efter 9. klasse, 2018/2019-2021/2022, fordelt på kommuner

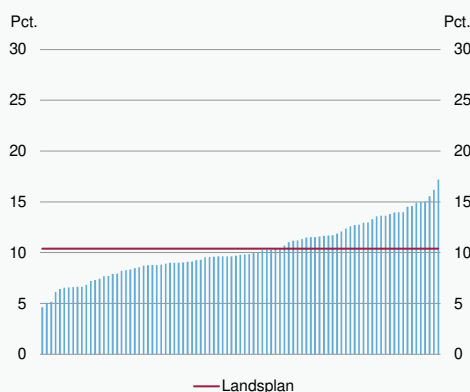
Anm.: Andelen uden uddannelse eller beskæftigelse er opgjort per 1. oktober, året efter afslutningen af 9. klasse. Skoleåret angiver tidspunkt for 9. klasses afslutning. Elever med størst sandsynlighed for støttebehov er de 15 pct. af 9. klasses eleverne, der statistisk set har størst sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning i udskolingen på landsplan. Læs mere om populationsdannelsen i kapitel 3.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Forskellen mellem kommunerne er mindre, når vi kigger på om eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov er uden uddannelse eller beskæftigelse 3 måneder efter 9. klasse. Her varierer andelen mellem kommunerne fra 4,6 pct. til 17,2 pct. jf. figur 6.2 Der er dog en lille tendens til, at de kommuner med en høj andel uden uddannelse eller beskæftigelse, blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov, 3 måneder efter 9. klasse, også har en høj andel 15 måneder efter 9. klasse jf. figur 6.3. Der er dog også få kommuner, hvor andelen uden uddannelse og beskæftigelse falder fra 3 til 15 måneder.

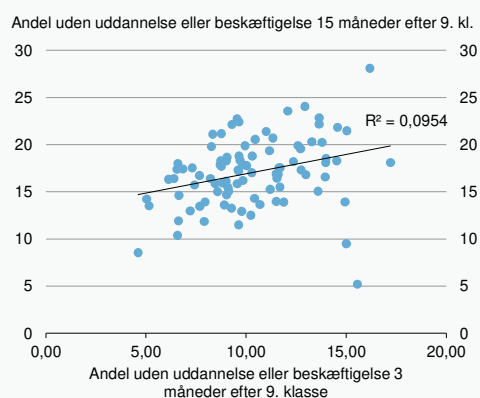
Figur 6.2

Andel uden uddannelse eller beskæftigelse for elever med størst sandsynlighed for støttebehov 3 måneder efter 9. klasse, 2018/2019-2021/2022 fordelt på kommuner

Figur 6.3

Sammenhæng mellem andel uden uddannelse eller beskæftigelse for elever med størst sandsynlighed for støttebehov 3 og 15 måneder efter 9. klasse, 2018/2019-2021/2022 fordelt på kommuner.

Anm.: Andelen uden uddannelse eller beskæftigelse er opgjort per 1. oktober det år eleven afslutter 9. klasse ("3 måneder efter") og det efterfølgende år ("15 måneder efter"). Skoleåret angiver tidspunkt for 9. klasses afslutning. Ved fjernelse af to "oulier"-kommuner stiger R^2 til 0,23. Sammenhængen er signifikant, med en korrelation på 0,31. Elever med størst sandsynlighed for støttebehov er de 15 pct. af 9. klasses eleverne, der statistisk set har størst sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning i udskolingen på landsplan. Læs mere om populationsdannelsen i kapitel 3.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Benchmarking med kontrol for rammevilkår

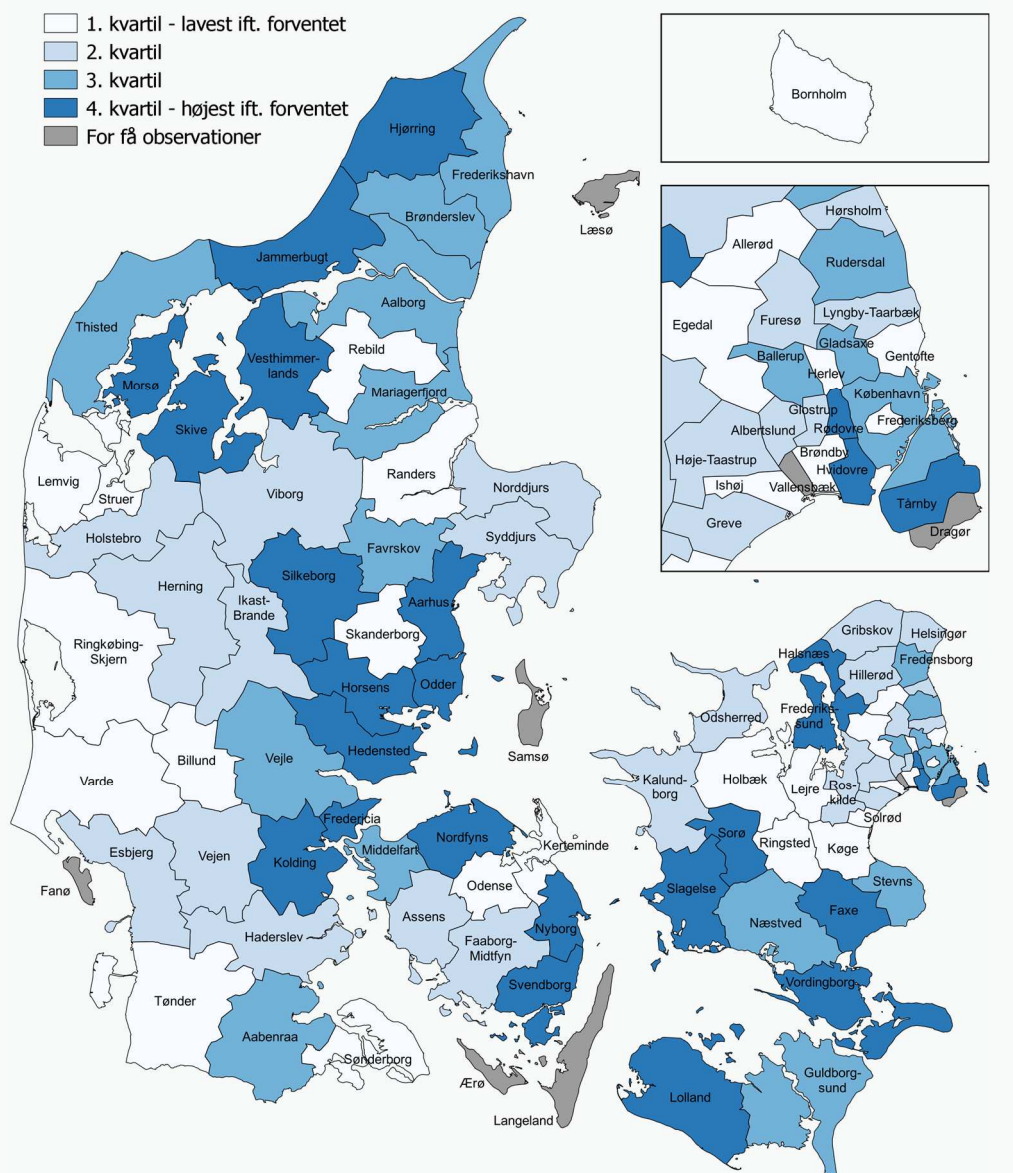
Selvom elevgruppen er afgrænset til eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov, så er der stadig forskelle mellem kommunerne ift. hvor udfordret elevgruppen er, hvilket kan være årsagen til forskellene i kommunernes resultater. I det følgende sammenligner vi derfor kommunerne, hvor vi samtidig tager højde for de forskelle, der kan tilskrives forskelle i kommunernes elevgrundlag blandt eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov. Det er blandt andet elevens køn, kontakter med sygehusvæsenet, forældres ressourcer, samt om de har modtaget segregeret specialundervisning. På kommuneniveau betegner vi disse forskelle som forskelle i kommunernes rammevilkår. I bilag 3 "Metode" kan du se hvilke rammevilkår, der er taget højde for i analysen.

For at tage højde for kommunernes rammevilkår har vi beregnet en benchmarkingindikator for hver kommune. Benchmarkingindikatoren angiver, om kommunens andel af elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse, er højere eller lavere, end man kan forvente på baggrund af eleverne med størst sandsynlighed for støttebehovs baggrundskarakteristika i kommunen, også kaldet kommunernes rammevilkår. Du kan læse mere om etableringen af benchmarkinganalysen i afsnit 3.3 i denne hovedrapport, og i bilag 3 "Metode" hvor du også kan se den fulde model.

På Danmarkskortet på næste side er kommunerne inddelt i kvartiler efter deres benchmarkingindikator for eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov for skoleårene 2018/2019-2021/2022. Kommunerne i 1. kvartil er den fjerdedel af kommunerne, der har færrest uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse, blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov i forhold til hvad man kan forvente givet kommunernes rammevilkår. Omvendt er kommunerne i 4. kvartil den fjerdedel af kommunerne, der har flest uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse, blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov, i forhold til hvad man kunne forvente.

Figur 6.4

Benchmarkingindikator for kommunernes andel elever uden uddannelse eller beskæftigelse, for elever med størst sandsynlighed for støttebehov 15 måneder efter 9. klasse, 2018/2019-2021/2022

Anm.: Første kvartil dækker over den fjerdedel af kommunerne, som har den laveste andel elever uden uddannelse eller beskæftigelse, blandt elever med størst sandsynlighed for støttebehov, i forhold til hvad man kunne forvente på baggrund af kommunernes rammevilkår. Fjerde kvartil dækker omvendt over den fjerdedel med højest andel, i forhold til hvad man kunne forvente på baggrund af kommunernes rammevilkår. Elever med størst sandsynlighed for støttebehov er de 15 pct. af 9. classes eleverne, der statistisk set har størst sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning i udskolingen på landsplan. Læs mere om populationsdannelsen i kapitel 3.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

De ti kommuner, der klarer sig bedst i analysen har i gennemsnit 5,9 procentpoint færre, der er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse end hvad man kunne forvente, blandt deres elever med størst sandsynlighed for støttebehov. Omvendt har de 10 kommuner med højest benchmarkingindikatorer 5,3 procentpoint flere, end hvad man kunne forvente.

I bilag 1 "Sådan placerer din kommune sig" og bilag 2 "Kommunespecifikke nøgletal" kan du blandt andet se benchmarkingindikatoren for hver kommune. Som nævnt i afsnit 3.2 er nedslagstidspunktet efter 15 måneder naturligvis ikke et "endeligt" resultat for kommunernes elever, men da fokus i analysen er at kigge på resultater, der kan afspejle grundskolens resultater, er det en prioritet ikke at komme for langt væk fra elevernes tid i grundskolen. For den enkelte kommune kan det derfor også være interessant viden at se, hvordan eleverne klarer sig på længere sigt end 15 måneder efter 9. klasse. Som supplement til indeværende analyse har vi derfor også lavet en benchmarking-analyse, hvor vi undersøger andelen af kommunernes elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der er uden uddannelse eller beskæftigelse 27 måneder efter 9. klasse (dvs. et år senere end de 15 måneder). Disse tal kan findes i bilag 2 "Kommunespecifikke nøgletal".⁶

6.2 Kort om øvrige skoleresultater på kommuneniveau

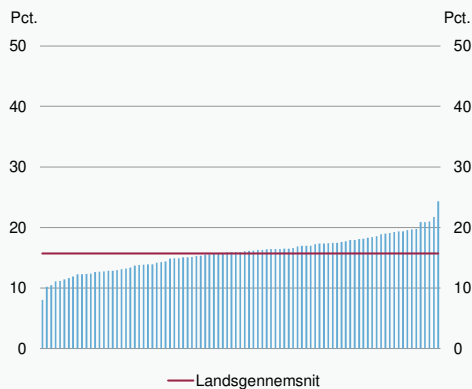
Der er også forskel på kommunerne, når vi kigger på øvrige skoleresultater for eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov. Andelen med lav elevtrivsel varierer fra 8,1 pct. til 24,3 pct. på tværs af landets kommuner jf. figur 6.5, og andelen med højt fravær varierer fra 15,8 pct. til 52,8 pct. på kommuneniveau, jf. figur 6.6. På samme måde er der også forskel blandt kommunerne på andelen af eleverne, der ikke opnår 02 i dansk og matematik ved afslutningen af 9. klasse. Dette varierer fra 18,4 pct. til 51,1 pct., jf. figur 6.7.

Det er dog samtidig vigtigt at være opmærksom på, at vi ikke her – som vi gjorde med hovedindikatoren – har taget højde for forskelle i kommunernes rammevilkår. Der er således tale om rent deskriptive opgørelser, og forskellene i nedenstående figurer kan derfor også være drevet af forskelle i de socioøkonomiske karakteristika for eleverne. Også selvom vi allerede har fokus på de 15 pct. med størst sandsynlighed for støttebehov på landsplan. Det er dog samtidig vurderingen, at det kan være interessant for de enkelte kommuner at se trivslen, fraværet og eksamensresultater for deres elever med størst sandsynlighed for støttebehov på landsplan. Tallene for de enkelte kommuner kan findes i bilag 2 "Kommunespecifikke tal".

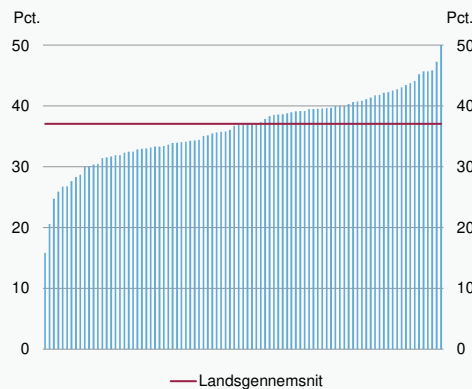
⁶ Vær opmærksom på at der ved opgørelse af 27 måneder efter bliver opgjort en ny analysepopulation. Se mere i bilag 3 "Metode".

Figur 6.5

Andel med lav elevtrivsel for elever med størst sandsynlighed for støttebehov 2018/2019-2021/2022, fordelt på kommuneniveau

Figur 6.6

Andel med højt fravær for elever med størst sandsynlighed for støttebehov 2018/2019-2021/2022, fordelt på kommuneniveau

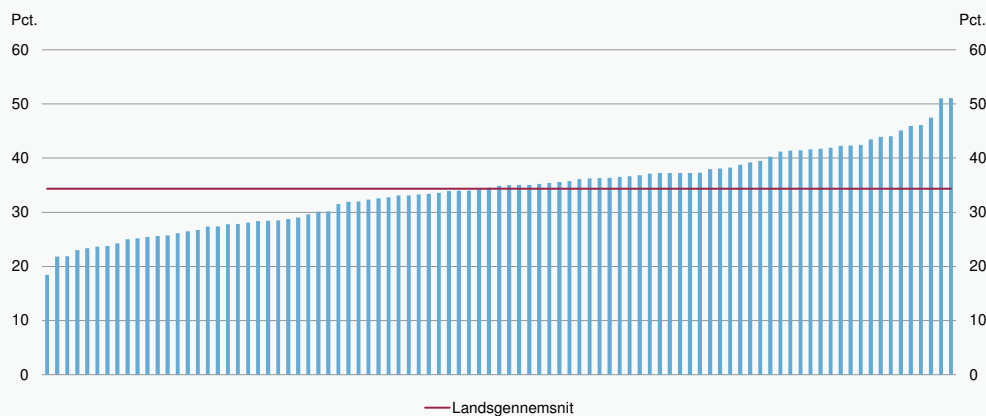

Anm.: Lav elevtrivsel er baseret på Børne- og Undervisningsministeriets definition. Skoleåret angiver tidspunkt for 9. klasses afslutning. I opgørelsen af andelen er kun medtaget de elever, som havde registreret en trivselsscore. Højt fravær er her defineret som alt fravær (sygefravær, lovligt fravær og ulovligt fravær) over 10 pct. gennem skoleåret. I opgørelsen af andelen er kun medtaget de elever, som har fået registreret fravær i løbet af skoleåret. Elever med størst sandsynlighed for støttebehov er de 15 pct. af 9. klasses eleverne, der statistisk set har størst sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning i udskolingen på landsplan. Læs mere om populationsdannelsen i kapitel 3.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Figur 6.7

Andel der ikke opnår minimum 02 i dansk og matematik ved 9. klasses afslutning for elever med størst sandsynlighed for støttebehov 2018/2019-2021/2022, fordelt på kommuneniveau

Anm.: Skoleåret angiver tidspunkt for 9. klasses afslutning. Elever med størst sandsynlighed for støttebehov er de 15 pct. af 9. klasses eleverne, der statistisk set har størst sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning i udskolingen på landsplan. Læs mere om populationsdannelsen i kapitel 3.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

7 Kan vi sige noget om sammenhængen mellem segregeret specialundervisning og overgang til uddannelse eller beskæftigelse?

I analysen har vi kigget på de 15 pct. af eleverne, der statistisk set havde størst sandsynlighed for at modtage segregeret undervisning, betegnet *elever med størst sandsynlighed for støttebehov*. Vi finder, at der er forskelle blandt kommunerne i forhold til andelen af elever med størst sandsynlighed for støttebehov, der er uden uddannelse eller beskæftigelse 15 måneder efter 9. klasse, selvom der er taget højde for elevernes karakteristika.

I forlængelse af analysens resultater er det et oplagt spørgsmål, hvorvidt der er en sammenhæng mellem analysens resultater og om eleverne har modtaget segregeret specialundervisning – med andre ord, er der en sammenhæng mellem elevernes videre uddannelsesforløb og at de har modtaget segregeret specialundervisning? Kan vi ligefrem sige noget om effekten af segregeret specialundervisning?

I forbindelse med benchmarkinganalysen fandt vi i regressionsmodellen, at sandsynligheden for at være uden uddannelse og beskæftigelse er signifikant større for de elever, der modtager segregeret specialundervisning, end for de elever, der ikke modtager segregeret specialundervisning, blandt eleverne med størst sandsynlighed for støttebehov. Dette så vi også rent deskriptivt i landsplansafsnittets figur 5.2.

Man kan dog *ikke* på den baggrund konkludere på effekten af segregeret specialundervisning. Når vi i regressionsmodellen i forbindelse med benchmarkinganalysen finder, at segregeret specialundervisning øger sandsynligheden for at være uden uddannelse eller beskæftigelse, kan det således blot være udtryk for, at segregering indfanger en grad af udfordretthed, som ikke indfanges af de mange andre karakteristika, som der også tages højde for, herunder elevernes køn, alder, herkomst, helbred, eventuelle diagnose, forældrenes ressourcer mv.

Selvom vi gennem Danmarks Statistik har adgang til en rig mængde data, er der stadig forhold, fx elevens motivation, funktionsevne og sociale kompetencer, som vi ikke har data for, og som potentielt kan spille en rolle med hensyn til både at modtage segregeret specialundervisning, men også om man er uden uddannelse eller beskæftigelse. Dette er de såkaldte uobserverbare variable. Med andre ord kan vi ikke udelukke, at resultatet i regressionsanalysen er et udtryk for, at vi ikke i tilstrækkelig grad tager højde for, at eleverne i segregeret specialundervisning er mere udfordret end eleverne, der ikke går i segregeret specialundervisning. Det er også grunden til, at vi i benchmarkinganalysen netop har valgt at tage højde for, om man modtager segregeret specialundervisning samtidig med, at vi tager højde for en række andre karakteristika om eleverne. Det er derfor vores vurdering, at man med afsæt i regressionsmodellen i benchmarkinganalysen ikke kan sige noget om den direkte effekt af segregeret specialundervisning på om man er uden uddannelse eller beskæftigelse.

I forlængelse heraf har vi undersøgt muligheden for at afdække effekten af segregeret specialundervisning i forhold til uddannelse eller beskæftigelse ved brug af den såkaldte instrumentvariabelmetode (IV). Fordelen ved instrumentvariabel-metoden er, at man netop kan tage højde for de forskellige uobserverbare variable, og på den måde kan man komme tættere på at kunne udtale sig om effekten – i dette tilfælde af segregeret specialundervisning i forhold til at komme i uddannelse

eller beskæftigelse. Helt konkret kan man med instrumentvariabel-metoden måle effekten af segregeret specialundervisning for de såkaldte gråzone-elever, som i nogle kommuner ville modtage segregeret specialundervisning, men i andre kommuner ikke ville.

Vi har dog vurderet, at vi desværre ikke har kunnet anvende instrumentvariabel-metoden til at sige noget om effekten af segregeret specialundervisning. Der er nogle strenge metodiske antagelser og forudsætninger, der skal være opfyldt, for at man kan anvende instrumentvariabel-metoden. Og vi har vurderet, at disse antagelser og forudsætninger ikke er opfyldte i denne analyse. På den baggrund kan vi ikke inden for rammerne af denne analyse udtale os om effekten af segregeret specialundervisning i forhold til uddannelse eller beskæftigelse.